

Jaarverslag & jaarrekening

2025

Landschap Noord-Holland

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Verslag Raad van Toezicht	7
Directieverslag	13
Doelstelling, missie en visie	13
Bedrijfsvoering	14
Beheersing van risico's en onzekerheden	15
Personeel	16
Doelrealisatie	19
Ambitie 1	
Oppervlakte natuur vergroten	19
Ambitie 2	
Behoud en groei van biodiversiteit	22
Ambitie 3	
Landschap Klimaatbestendig maken	26
Ambitie 4	
Cultuurhistorisch erfgoed toekomstbestendig maken	28
Ambitie 5	
Mensen betrekken bij natuur en landschap	31
Communicatie, fondsenwerving, marketing	37
Financieel beleid en financiële resultaten	39
Governance	42
Organisatiestructuur	42
Bezoldigingsbeleid Directie, Raad van Toezicht en medewerkers	46
Gedragscode en richtlijnen	46
Communicatie met belanghebbenden	48
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	48
Jaarrekening	51
Bijlagen	79
Overzicht Natuurterreinen	79
Controleverklaring accountant	85

Inleiding

Voor Landschap Noord-Holland was 2025 een buitengewoon succesvol jaar. Na jarenlange onzekerheid kwam dit najaar goed nieuws over de financiering van de afronding van een groot deel van het Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland. De Provincie trekt maar liefst 200 miljoen euro uit voor de aankoop van in totaal ruim 4.000 hectare grond voor de realisatie van nieuwe natuur tot 2040. Dit biedt enorme kansen en schept tegelijkertijd ook verantwoordelijkheden voor onze organisatie.

De inspanningen voor het optimaal beheer van onze natuurgebieden leidden ook tot in het oog springende resultaten. Zo mochten wij duizenden steltlopers extra verwelkomen op de schorren van het gemaaide Balgzand, werd de wolfsmelkpijlstaart nieuw ontdekt in de Noordduinen en werden onder meer de zeldzame kleine leeuwenklauw en de metaalvlinder gesignaleerd op Buitenplaats Leyduin. Ook in cultureel erfgoed werden mooie resultaten geboekt: bij Buitenplaats Alverna, het Bennebroekbos en op Leyduin zijn recent fraaie restauraties uitgevoerd, zoals van een toegangspoort, een herinneringszuil, en de fundering van de iconische Belvédère. Deze resultaten en de wijze waarop we daaraan gestructureerd werken leidden tot de verlenging van de erkenning door de stichting Certificering SNL, hét overheidskeurmerk voor kwalitatief goed natuurbeheer.

Ook op gebiedsniveau boekten we mooie resultaten in nauwe samenwerking met alle belanghebbenden. Het gebiedsproces in het IJperveld boekte goede voortgang met de oplevering van een visie op de toekomst van de landbouw en een visie op recreatie. Begin 2026 hopen we de laatste visie -op hydrologie- op te kunnen leveren. Dan volgt de integratie tot één gezamenlijk toekomstbeeld. Dankzij de nieuwe wind in Den Haag en onze goede verstandhouding met de Provincie hopen we gezamenlijk tot één agenda voor het gebied te komen die klaarligt voor realisatie, zodra de benodigde gelden beschikbaar gemaakt kunnen worden.

Onze inspanningen op de grondmarkt leverden ook resultaat met de aankoop van 8.8 hectare

grond. Daarnaast wisten we van ruim 42 hectare de reguliere pacht af te kopen en zo de natuurdoelen eindelijk veilig te stellen. Zo groeide de totale omvang van ons terreinbeheer tot bijna 5.000 hectare. Bovendien investeren wij de komende jaren, met de in 2025 toegekende 9 miljoen euro uit de tweede tranche van het Programma Natuur, op grote schaal in urgent noodzakelijke natuurherstelprojecten.

De val van het kabinet markeerde de start van een herbezinning op de wijze waarop we als samenleving de grote, urgente problemen op het platteland te lijf moeten gaan. Dat betreft naast de teloorgang van het landschap en de achteruitgang van de natuur, uiteraard ook het ontbreken van economisch perspectief voor boeren en een duidelijke agenda voor de zo dringend noodzakelijke transitie van ons landbouw- en voedselsysteem. De eerste resultaten zijn klein maar hoopgevend. Zo blokkeerde de Tweede Kamer last minute de versoepeling van het mestbeleid- en daarmee verdere achteruitgang van de al zeer slechte waterkwaliteit- en ademde het regeerakkoord van het nieuwe kabinet een andere, constructievere en resultaatgerichte toon. Om deze tendens te ondersteunen ten gunste van natuur & landschap boden de terreinbeheerders en de lagere overheden gezamenlijk de Bouwsteen Natuur aan. Hierin bieden wij de politiek een heldere agenda en een verzoek om meer budget voor natuurbeheer in de komende jaren, ter compensatie van gestegen kosten en een - mede door klimaatverandering - noodzakelijkerwijs intensiever beheer. Wij wachten het vervolg met spanning af en zullen niet nalaten om de coalitiepartijen te blijven beïnvloeden!

Aankoop Zuurvenspolder/ Foto: Aerovista Luchtfotografie

Terwijl de politieke ontwikkelingen elkaar in rap tempo opvolgden, konden wij in het terreinbeheer op grote schaal mooie resultaten boeken. Belangrijke mijlpalen waren de oplevering van het broedfort in het Amstelmeer, de inrichting van twee percelen nieuwe natuur in de Zandpolder en de aanleg van nieuwe natuurvriendelijke oeversbeschoeiing in de Ronde Hoep, de realisatie van het totale buitenschilderwerk op Buitenplaats Leyduin en herstel van de beschoeiing en vangpijpen van eendenkooi 't Zand. Maar ook de verfraaiing van de liniedijken met onder meer bijzondere kunstwerken, de aanleg van amfibieënpoelen op diverse plaatsen in de provincie en de peilverhoging voor weidevogels in de Lage Hoek - mede dankzij giften van onze Beschermers - werden succesvol opgeleverd.

Wij kunnen deze proactieve inzet voor natuur en landschap alleen plegen als het huis op orde is. Daar werken we dagelijks hard aan. Het afgelopen jaar zijn wij in staat geweest om daartoe belangrijke structuurverbeteringen te realiseren. Per juli zijn de Groenploeg en de afdeling Onderzoek & Advies opgegaan in één afdeling Natuurlijke Zaken met teams voor Ecologie, Gebiedsontwikkeling en Inrichting & Beheer onder de bezielende leiding van ons nieuwe afdelingshoofd. Hier wordt hard gewerkt aan vernieuwing van de commerciële strategie, een positieve impact op natuur en landschap en een optimaal bedrijfsresultaat. Sinds afgelopen zomer zijn wij voor onze werkzaamheden bovendien trots gecertificeerd met niveau drie van het PSO-keurmerk van de Prestatieladder Socialer Ondernemen. Daarmee behoren we tot de landelijke 10% koplopers in het bieden van werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het behalen van dit keurmerk bevestigt onze structurele inzet voor sociale inclusie binnen het natuurbeheer. Daarnaast zijn belangrijke stappen gezet in de doorontwikkeling van de structuur van de afdeling Gebieden. Er zijn

enkele belangrijke keuzes op hoofdlijnen gemaakt. De uitwerking wordt in nauwe samenwerking met het voltallige team in het komende jaar invulling gegeven.

In dit jaarverslag geven we inzicht in een selectie van de meest bepalende projecten die wij in 2025 hebben uitgevoerd. Een deel van deze projecten is overigens terug te vinden in het [publieksjaaroverzicht 2025](#) dat op onze website is gepubliceerd. Ook doen wij verslag van de financiële resultaten in de jaarrekening 2025. Tenslotte doet onze Raad van Toezicht verslag van haar activiteiten in 2025.

In de [Voortgangsrapportage 2025](#) doen we verslag aan de provincie Noord-Holland over de natuurresultaten die zijn geboekt in onze ruim 100 natuurterreinen. Samen met de partners IVN en de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland leggen we verantwoording af over de jaarlijkse bijdrage van de provincie Noord-Holland voor het programma [Betrekken bij Groen](#). Dit programma is gericht op de ondersteuning van in totaal ruim 170 vrijwilligersgroepen en ca 12.000 vrijwilligers in het groene domein van de provincie. Deze vrijwilligers zijn actief in zelfstandige vrijwilligersgroepen en/of verbonden aan een terrein-beherende organisatie.

Voor de bekostiging van onze werkzaamheden kunnen wij rekenen op subsidie bijdragen van de Provincie Noord-Holland. Daarnaast is ons werk niet mogelijk zonder de bijdragen van onze 33.232 donateurs, de Nationale Postcode Loterij en van onze bedrijfspartners. Daarnaast hebben wij ook dit jaar weer een aantal significante schenkingen ontvangen, deels uit nalatenschappen. Tenslotte ontvangen wij jaarlijks subsidies van zowel publieke als private donoren voor concrete natuurherstelprojecten. Wij zijn al deze partijen erg dankbaar voor hun onmisbare, vaak jarenlange steun.

Verslag Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit zes leden. Op pagina 44 is een overzicht met de namen en nevenfuncties van de Raad van Toezicht-leden opgenomen. Er heeft in 2025 één wisseling plaatsgevonden in de samenstelling van de Raad van Toezicht. Jeroen Huisman trad per 12 november 2025 uit de Raad van Toezicht vanwege het aflopen van zijn tweede termijn als lid. Per dezelfde datum en met instemming van de voltallige Raad van Toezicht trad Cees-Jan Smit toe als nieuw lid. Hij neemt ook zitting in de Financiële Commissie.

Vergaderingen Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in 2025 vier keer vergaderd in aanwezigheid van de directie. De vergadering in oktober betrof een strategiebijeenkomst - met daarbij het voltallige MT - in Uitgeest.

In zijn vergaderingen heeft de Raad van Toezicht haar goedkeuring verleend aan en gesproken over:

Financiën

- De jaarrekening en het inhoudelijk jaarverslag 2024.
- De stand van zaken in de procedure met de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters.
- De begroting 2025.
- Een aantal instemmingsverzoeken voor inzet van de verschillende bestemmingsreserves.
- Financiële onderwerpen waarbij de Financiële Commissie terugkoppeling en advies gaf vanuit de commissievergadering.
- De allocatie van de in 2024 ontvangen nalatenschappen.
- De uitgaven vanuit het Meerjarenonderhoudsplan 2025.

Beleid en organisatie

- De samenstelling en het rooster van aftreden van de Raad van Toezicht.
- Het functieprofiel, de deskundigheidsvereisten en de opleidingswensen van de RvT leden
- Het LNH Werkplan voor 2025.
- De positionering en nieuwe organisatiestructuur van Natuurlijke Zaken.
- De plannen voor ontwikkeling van een Noord-Hollands Dashboard Biodiversiteit.
- De vaststelling en implementatie van de vastgoedstrategie.

Grondaankoop, erfpacht en overige vervreemdingen

- Diverse instemmingsverzoeken m.b.t. aankoop en/ of ruiling van gronden en overige vervreemdingen.

Daarnaast wordt de Raad van Toezicht in iedere vergadering, en indien nodig tussentijds, schriftelijk geïnformeerd over actuele ontwikkelingen.

Commissies

De Raad van Toezicht werkt met een Financiële Commissie die in 2025 vier keer bijeen is gekomen. De Financiële Commissie bestaat uit twee vaste leden en heeft als taak de Raad van Toezicht te adviseren over goedkeuring van de begroting, jaarrekening, periodieke financiële rapportages, het accountantsverslag en de management letter. De bespreking van de jaarrekening 2025, het accountantsverslag en de managementletter vond plaats in aanwezigheid van de accountant.

Daarnaast werkt de Raad van Toezicht met een remuneratiecommissie die bestaat uit de voorzitter van de Raad van Toezicht en een lid Raad van Toezicht. De remuneratiecommissie voert jaarlijks het functionerings- en beoordelingsgesprek met de directeur.

Scholeksters op Balgzand / Foto: Leo Hofland

Intern overleg

In 2025 heeft de voorzitter van de Raad van Toezicht frequent overleg gevoerd met de directie. In dit overleg werd de voortgang van lopende zaken besproken maar vond ook afstemming plaats over de agenda van de Raad van Toezicht-vergaderingen.

Oordeel van de Raad van Toezicht over de algemene gang van zaken

De Raad van Toezicht heeft veel waardering voor al het goede werk dat in 2025 is verricht. Het Landschap staat er in brede zin gesproken goed voor.

Het meest kenmerkende in 2025 is dat het Landschap op veel gebieden een ontwikkeling doormaakt. Zo is de afdeling Natuurlijke Zaken nu echt gestart en de financiële prognoses en daarmee de financiële controle zijn sterk verbeterd. De communicatie aanpak is herijkt en de afdeling is begonnen aan het formuleren van de strategie voor de komende jaren.

De Raad van Toezicht vindt het een heel goed teken dat de organisatie in staat is zichzelf te ontwikkelen. Immers de wereld om ons heen

verandert heel snel en willen we ons werk goed blijven doen dan zullen we snel en adequaat moeten inspelen. Door deze attitude ziet de Raad van Toezicht dat het Landschap in toenemende mate gezien wordt als een goede en meedenkende partner in de regio.

De Raad van Toezicht (RvT) heeft het voorliggende jaarverslag en de voorliggende jaarrekening goedgekeurd. Ook heeft de Raad daarbij decharge verleend aan de directie over het door hen gevoerde bestuur in 2025.

Heiloo, 10 juni 2026

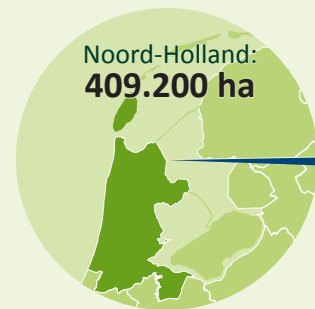
*Luc Kohsiek, voorzitter
Vera Dalm
Rosemarijn Dral
Hanneke Propitius
Fred Ruiten
Cees-Jan Smit*

2025 in cijfers

Beschermde natuur, landschap en erfgoed

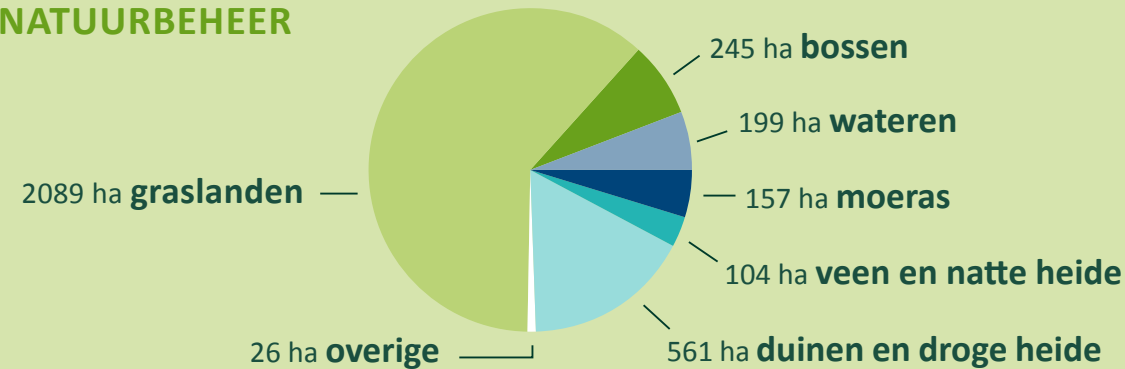
HECTARES IN EIGENDOM EN BEHEER

Landschap Noord-Holland heeft in eigendom en beheer: **4.947 ha**
waarvan Natura2000 **2.385 ha**
waarvan binnen de NNN valt: **4.364 ha**

8,8 ha
aangekocht vanuit
het Noord-Hollands
Natuurfonds

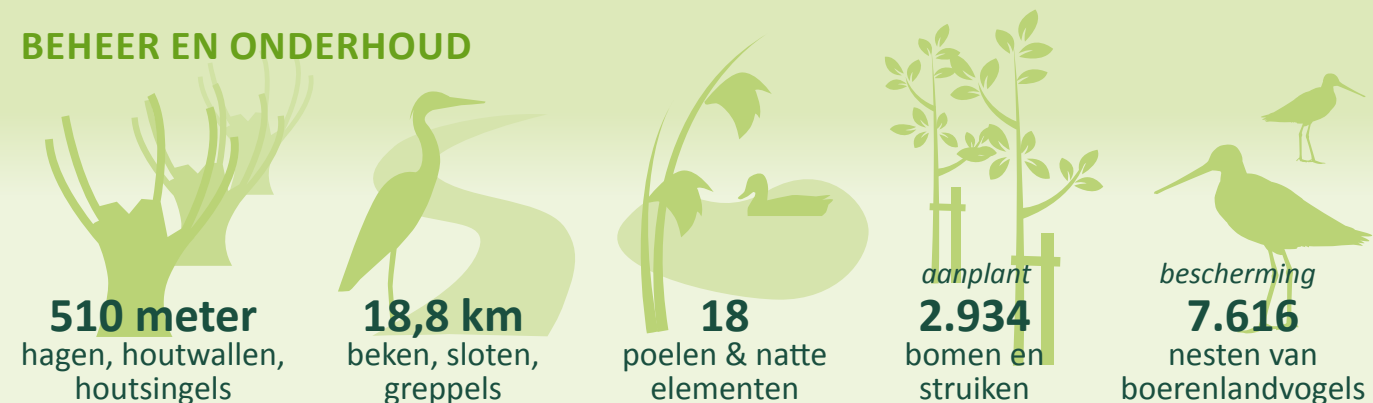
TYPE NATUURBEHEER

ERFGOED

BEHEER EN ONDERHOUD

Betrokkenheid & vrijwilligers

TOTAAL
5.790
vrijwilligers
484.780
uren

20.390 volgers op social media
59.000 nieuwsbriefabonnees

50 cursussen en trainingen
625 deelnemers

30.846 beschermers
1.909 giftgevers
441 periodieke schenkers
36 zakelijke giftgevers

betrokkenheid bij beleids- en ontwikkeltrajecten:

Niveau	Aantal trajecten
gemeentelijk niveau	10-15
provinciaal niveau	10-15
Waterschappen	5

10 burgerinitiatieven en -participatietrajecten

Toegankelijkheid & beleving

Nieuwe tuin voor Huis Leyduin / Foto: David Stegenga

Directieverslag

Doelstelling, missie en visie

Landschap Noord-Holland zet zich in om natuur, landschap, en hiermee samenhangende cultuurhistorie in de provincie Noord-Holland duurzaam te behouden en verder te ontwikkelen. Wij doen dit omdat dit belangrijk is voor het welzijn van mens en natuur. Wij maken Noord-Holland mooier door samen met anderen natuur en landschap te ontwikkelen en te beheren. Wij danken ons succes aan de inzet van mensen. De menskant van onze organisatie krijgt onder meer invulling door ondersteuning van vrijwilligers bij hun werkzaamheden in natuur en landschap. Ook door onze gebieden optimaal te ontsluiten voor recreanten. Van de ca. 12.000 vrijwilligers die actief zijn in de provincie Noord-Holland zijn rond de 4.700 vrijwilligers betrokken bij onze organisatie. Dit betreft vrijwilligers die actief zijn in onze gebieden en zelfstandige vrijwilligersgroepen die vanuit onze organisatie ondersteuning krijgen.

Stichting Landschap Noord-Holland is een rechtspersoon, gevestigd in Heiloo.

In deze periode hebben wij gewerkt aan de realisatie van de vijf ambities uit het in 2022 door de RvT vastgestelde meerjarenbeleidsplan 2022-2026.

1. Oppervlakte aan natuur vergroten
2. Behoud en groei van de biodiversiteit
3. Landschap klimaatbestendig maken
4. Cultuurhistorisch erfgoed toekomstbestendig maken
5. Mensen betrekken bij natuur en landschap

Statutaire doelstelling

In onze statuten is de doelstelling van onze organisatie als volgt vastgelegd: Landschap Noord-Holland (LNH) stelt zich als specifiek Noord-Hollandse organisatie ten doel met, door en voor de Noord-Hollandse bevolking natuur, landschap en de daarmee samenhangende cultuurhistorie in de hele provincie duurzaam te behouden en verder te ontwikkelen vanuit de overtuiging dat dit van belang is voor het welzijn van mens en natuur.

Missie en visie

Samen maken we Noord-Holland mooier door landschap te ontwikkelen en te beheren.

We willen ervoor zorgen dat mens en natuur zich ook in de toekomst thuis voelen in het veelkleurige Noord-Hollandse landschap en ervan kunnen genieten. Dat is hard nodig, want de natuur staat ook hier flink onder druk en de verscheidenheid aan planten- en diersoorten holt al decennialang achteruit. Het is onze opdracht bij te dragen aan het stoppen van die terugloop. We geven de natuur een stem. Met passie voor het landschap en oog voor zakelijkheid zetten we ons in voor een toekomstbestendige natuur die zichzelf kan blijven vernieuwen. Die de klimaatverandering kan doorstaan en de groeiende groep bezoekers rust kan blijven bieden in het drukke bestaan.

Beleid

We delen op provinciaal niveau met verschillende partijen gemeenschappelijke belangen. Zoals het behoud van natuur, herstellen van cultureel en historisch erfgoed en het actief participeren in bredere vraagstukken rond duurzaamheid en natuurontwikkeling. In sommige gevallen is er in dit speelveld sprake van tegengestelde

belangen, bijvoorbeeld in contact met particuliere grondeigenaren of agrarische ondernemers. Ook lobbyen wij tegen de aantasting van natuur & landschap in de hele provincie. We kiezen in die gevallen in beginsel voor een constructieve benadering gericht op het vinden van een breed gedragen oplossing. Daar waar noodzakelijk worden ook grenzen gesteld, om hierbij actief te benadrukken hoe wij onze constructieve houding combineren met het realiseren van onze missie. Meer over onze communicatie met belanghebbenden kunt u lezen op pagina 48.

Samenwerkingsverbanden

In Noord-Holland werken we veel samen met Goois Natuur Reservaat, Natuurmonumenten, PWN en Staatsbosbeheer. Met nog veel meer terreineigenaren vormen we het Terreinbeheersersoverleg. Daarnaast maken we deel uit van samenwerkingsverband LandschappenNL, samen met de andere provinciale Landschappen en provinciale Landschapsbeheerstichtingen. Het Goois Natuurreservaat heeft zich in 2024 bij dit samenwerkingsverband aangesloten, waardoor de Gooise natuurbelangen ook op landelijk niveau behartigd worden. We zijn bovendien partner in de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk en partner in de Coalitie Wadden Natuurlijk. Zo maken we Noord-Holland én heel Nederland samen mooier!

Vrijwilligersbeleid

Samenwerken met vrijwilligers is een kernpunt van onze organisatie. Dit blijkt uit onze missie waarin “samen” ook staat voor de vele duizenden vrijwilligers die zich inzetten voor natuur, landschap en erfgoed. Ook onze vijfde ambitie uit ons meerjarenplan “Mensen betrekken bij natuur en landschap” verwijst daarnaar. Onze afdeling “Betrekken bij Groen” is geheel gericht op het ondersteunen van de groene vrijwilliger. Het meerjarenbeleidsplan Betrekken bij Groen dat wij samen met IVN Noord-Holland opstellen en dat de directeurs van het terreinbeheersersoverleg (TBO) vaststellen geeft richting aan de inzet van

ons team Betrekken bij Groen. Van de doelgroepen “herstellers, tellers en vertellers” richt onze organisatie zich vooral op de eerste twee groepen en IVN op de laatste groep.

Veilig kunnen werken is één van de belangrijke aandachtspunten bij het uitvoeren van natuurbeheer. Voor de interne vrijwilligers, dat zijn de vrijwilligers die werken in onze eigen terreinen, geldt dat wij een gelijke verantwoordelijkheid hebben als voor onze medewerkers. Onze KAM-coördinator zorgt er, samen met de boswachters en team Betrekken bij Groen, voor dat vrijwilligers in staat zijn veilig te werken. Om dit te bereiken zorgen we voor veilig materiaal, adequate training en verzekeringen.

Meerjarenbeleidsplan

Het beleid van Landschap Noord-Holland is in het meerjarenbeleidsplan 2022-2026 en de diverse afdelingsplannen geformuleerd. De ambities van Landschap Noord-Holland worden beschreven, onderbouwd en waar mogelijk in doelstellingen geformuleerd. Dit meerjarenbeleidsplan wordt jaarlijks geconcretiseerd in een werkplan en dient als input voor de jaarbegroting. Deze documenten worden in oktober/november ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voorgelegd. Na afloop van het jaar wordt verantwoording afgelegd in het publieks- en dit reguliere jaarverslag.

Afgelopen jaar hebben we een belangrijke basis gelegd voor de Meerjarenstrategie voor 2027 – 2031. Dankzij de input van 20 belangrijke externe belanghebbenden en de Raad van Toezicht is de ambitie voor de komende periode herijkt van vijf naar drie ambities. Komend jaar wordt, begeleid door een externe schrijver, een concept strategie geformuleerd in nauwe afstemming met ruim dertig interne deskundigen. Alle medewerkers krijgen de gelegenheid om suggesties voor aanscherping te doen. Wij hopen in juni de Meerjarenstrategie en de Meerjarenbegroting 2027- 2031 vast te stellen, mede als basis voor het werkplan en de begroting 2027.

Dit jaar is veel tijd besteed aan de verdere aanpassing van de rapportage- en begrotingscyclus, mede door de organisatorische

wijziging bij Natuurlijke Zaken. Daarnaast is het proces voor het beheersen van de liquiditeit geprofessionaliseerd.

De werkwijze bij de vastgoedadministratie is, mede in het licht van ons toegenomen aantal gebiedsaankopen, verder gestructureerd. Daarnaast is de zeer nauwe samenwerking met de afdeling Gebieden verder geïntensiveerd, resulterend in efficiënter lopende processen.

Bij ICT is Brabants Landschap toegetreden tot de samenwerking Landschappen365 (voorheen 3LS) en heeft een uitgebreide offerteprocedure plaatsgevonden om te komen tot één leverancier voor infrastructurele en ERP-dienstverlening. Er is gezamenlijk een strategisch ICT-beleid geformuleerd waarin verantwoordelijkheden binnen de lijnorganisatie helder zijn vastgelegd. Dankzij de nauwe samenwerking worden kosten bespaard en wordt de professionaliteit bevorderd.

Planmatig werken

2025 stond in het teken van verdere verankering van planmatig werken en effectief samenwerken in de organisatie. Er lag een sterke focus op de 19 afdeling overstijgende opgaven (t.o.v. 49 in 2024), training en bewustwording en het uitbreiden

en vervolmaken van de toolbox die medewerkers helpt om hun activiteiten planmatig uit te voeren.

Het kernteam heeft deze opgaven structureel gevolgd en elk kwartaal overleg gevoerd met de betreffende opdrachtgevers en opdrachtnemers. Het afgelopen jaar is sterk ingezet op training. Opdrachtgevers en opdrachtnemers hebben gezamenlijk trainingdagen gevolgd. Er is een opdrachtgeversoverleg gestart, mede naar aanleiding van deze trainingen. Er is een lightversie van de basistraining gemaakt en gegeven. De basistraining zelf is in verbeterde vorm, meer aangepast op onze organisatie, aangeboden aan de nieuwe medewerkers.

Nieuw dit jaar waren werksessies waarin opdrachtnemers in kleine groepen uitwisselden over successen en knelpunten in hun opdrachten. De toolbox is afgerond en uitgebreid met meer inhoudelijke informatie over projecten, processen en programma's, nieuwe visuals en aangepaste formats. Al met al een geslaagd jaar waarin weer de benodigde stappen zijn gezet. De opgedane ervaringen en input van medewerkers en coaches vormen de basis voor het jaarplan 2026 waarin verder borging en doorontwikkeling centraal staan om samen te professionaliseren.

Beheersing van risico's en onzekerheden

Dit jaar is het model en het overzicht van risico's en mitigerende maatregelen besproken met de Raad van Toezicht en relevante externe adviseurs. We hebben gezamenlijk vastgesteld dat we met de huidige procescontroles voldoende basis hebben om onze bedrijfsrisico's verantwoord te dragen. Deze werkwijze zullen wij jaarlijks herhalen en verantwoorden in dit verslag.

Reputatie- en financiële risico's hebben voor ons potentieel de grootste consequenties voor de continuïteit van de organisatie. We zijn van mening dat met name de financiële risico's afgedekt zijn tot een niveau waarop zij het voortbestaan van de stichting niet in gevaar kunnen brengen.

Daarnaast beperken wij potentiële reputatieschade door bij het ontwikkelen van nieuwe activiteiten en het aannemen van nieuwe opdrachten de kans op reputatieschade mee te wegen in de

besluitvorming. In onverhoopt voorkomende gevallen reageren wij met adequate en tijdige communicatie met de direct belanghebbenden. Reputatieschade kan immers bijdragen aan een terugloop van het aantal beschermers en terughoudendheid bij externe financiers. We bezitten grond en onroerende zaken die adequaat zijn verzekerd; de bezittingen bestaan daarnaast uit de inventaris van de (kantoor) panden die zijn verzekerd tegen brand en diefstal, inclusief eventuele gevolgschade. Voor de personeelsleden, eventuele stagiaires of zzp'ers is bovendien een schadeverzekering afgesloten. Voor bestuursleden en werknemers is een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.

Functiescheiding, inkoopprocedures, regelingen voor mandatering en projectbegrotingen, nacalculaties en evaluaties zijn bedoeld om fraude te voorkomen. We hebben onze administratieve

Bedrijfsvoering

De activiteiten in het kader van de bedrijfsvoering omvatten de financiële administratie, de vastgoed administratie, ICT en facilitaire zaken.

organisatie en interne controle op een dusdanige wijze ingericht dat de risico's op fraude zijn geminimaliseerd.

Ook stimuleren we een open cultuur waarin collega's elkaar aanspreken op hun gedrag en

Personeel

In 2025 is het gelukt om alle openstaande vacatures in te vullen. Hiermee zijn wij op volle sterkte gekomen. Door natuurlijk verloop van het medewerkersbestand zijn nieuwe vacatures ontstaan, maar ook ingevuld. Met de komst van het nieuwe Hoofd Natuurlijke Zaken is deze positie tijdig ingevuld om de fusie tot één Natuurlijke Zaken team per 1 juli succesvol te kunnen realiseren.

In het tweede half jaar is belangrijke voortgang geboekt in het ontwikkelen van een nieuwe structuur voor de afdeling Gebieden. Hiertoe zijn collega-organisaties bezocht en is met begeleiding van een gespecialiseerd bureau een ontwerp op hoofdlijnen gemaakt. Dit is omarmd door het MT. De uitwerking van deze hoofdlijn wordt in 2026 in nauwe samenwerking met het hele team ter hand genomen. De ambitie is om vanaf medio 2026 te werken in een nieuwe structuur.

Arbeidsomstandigheden en verzuimbegeleiding

De jaarlijkse herhalingen van de Bedrijfshulpverlening (BHV), EHBO- en Veldhulpverlening (VHV) trainingen hebben wederom bijgedragen aan een veilig en duurzaam werkklimaat. Dit leidde tot een ziekteverzuim van 4,32% inclusief structureel beperkte medewerkers (2024: 5,85%). Het percentage exclusief structureel beperkte medewerkers is 3,42% (2024: 5,78%). Dit stemt tot tevredenheid. Daarbinnen werden wij helaas wel geconfronteerd met enkele medewerkers met langdurig verzuim. Deze collega's worden uiteraard actief begeleid, zowel ten behoeve van herstel als in het ondersteunen van hun welzijn in de lastige situatie waarin zij zich bevinden. Ook is er direct aandacht voor de medewerkers die zich ziekmelden en worden leidinggevend gestimuleerd om hen zo te begeleiden dat zij optimaal herstellen. Zo wordt ook gewerkt aan een lager ziekteverzuim.

werkwijze; niet op basis van wantrouwen maar ter optimalisatie van het eigen werk en de controle hierop. Uiteraard worden bevindingen vanuit onze controlerend accountant in acties belegd en opgevolgd.

Duurzame inzetbaarheid hangt samen met een goede arbodienstverlening

In 2025 is arbodienst Preventix gestart, met het oog op het bieden van betere ondersteuning in gezondheid en arbeidsomstandigheden. Na herziening en toetsing van onze Risico-inventarisatie & -evaluatie in 2024, zijn diverse acties uit het bijbehorende plan van aanpak uitgevoerd. Zo zijn onze Arboprocedures voor kantoorwerkplekken herzien en gepubliceerd op intranet en is een aanvang gemaakt met de voorlichting van het kantoorpersoneel over dit onderwerp. Daarnaast is in het voorjaar van 2025 al het materieel in onze gebieden gekeurd door een externe partij. Het materieel van het Team Inrichting & Beheer is net als voorgaand jaar gedurende het gehele jaar gekeurd door onze eigen Technisch Beheerder. Daarnaast is op verzoek van het Team Inrichting & Beheer voorlichting aan de medewerkers gegeven door de veiligheidskundige van Afvalzorg Nauerna over de wijze waarop bij de Afvalzorg aandacht wordt gegeven aan het voorkomen van gezondheidsschade door stofoverlast.

PSO-keurmerk Trede 3 behaald

In augustus behaalden we het PSO-keurmerk Trede 3. Dit is de hoogst haalbare erkenning op de Prestatieladder Socialer Ondernemen. Met dit keurmerk bevestigen we dat we tot de 10% koplopers in Nederland behoren in het creëren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het keurmerk is twee jaar geldig en benadrukt dat we bewust bijdragen aan een samenleving waarin iedereen telt.

Samenwerking en Cultuur

Gedurende het jaar zijn drie bijeenkomsten voor alle medewerkers georganiseerd om het gevoel te stimuleren dat collega's zich zien als medewerker van één organisatie en niet alleen gefocust zijn

op de eigen afdeling. Ook wordt Intranet en het maandelijkse Shownieuws benut om medewerkers goed te informeren over actuele ontwikkelingen. Wij merken dat dit de saamhorigheid bevordert. Wel blijft de vraag van medewerkers om optimaal geïnformeerd te worden over nieuwe ontwikkelingen, daarbij speelt Intranet een steeds grotere rol.

In het project Sneller, Beter & Minder werkt een groep medewerkers uit alle afdelingen samen om telkens enkele gezamenlijk ervaren grote ergernissen en inefficiënties in het standaard werkproces snel en effectief op te lossen. De breedst levende verbeterkansen zijn allemaal afgerond. In 2026 zal een nieuwe inventarisatie van nieuwe kansen voor verbetering van efficiëntie en effectiviteit van processen worden gedaan. Op basis daarvan zal een aantal nieuwe verbeteringen gerealiseerd worden, met als doel om het werkplezier en de efficiëntie te vergroten.

Ten aanzien van beloning speelt het feit dat de arbeidsmarkt krap is en de CAO in vergelijking met andere CAO's relatief minder aantrekkelijk. We zoeken de oplossing deels in het meebewegen met de markt, maar niet in collectieve afwijkingen van de CAO. Daarvoor in de plaats hebben we ook in 2025 weer een ruimer opleidingsbudget gecreëerd dat actief onder de aandacht gebracht wordt van alle medewerkers. Ook is het stimuleren van het volgen van opleidingen expliciet onderdeel van de jaarlijkse evaluatiecyclus tussen

medewerker en leidinggevende. Dit werkt: het aantal gevolgde opleidingen vertoont een stijgende lijn. Toch kan dit nog beter. Daar gaan we in 2026 mee door. Naast de organisatie brede aandachtspunten spelen er per afdeling specifieke onderwerpen. Iedere leidinggevende wordt gevraagd hier actief met het team mee aan de slag te gaan.

Strategisch personeelsbeleid

De verwachte en gewenste ontwikkeling van de organisatie in de komende vijf jaar heeft continue aandacht. Daarvan afgeleid is geformuleerd wat dit vraagt van ieder MT lid in zijn of haar professionele ontwikkeling. De uitkomsten hiervan zijn vertrouwelijk in de groep gedeeld en worden ieder kwartaal in een veilige setting met elkaar besproken om de voortgang te waarborgen en elkaar hierin te ondersteunen. Parallel hieraan is gestart met het niet alleen beoordelen van het huidige functioneren van alle medewerkers in een evaluatiegesprek, maar ook aandacht te geven aan hun ambitie voor professionele ontwikkeling en aan hun talenten. Wij zijn met de hiermee opgehaalde inzichten gestart om te komen tot een strategisch personeelsbeleid voor de organisatie als geheel.

De ingezette strategie was ook in 2025 nog niet overal gereed. Er zijn stappen gezet binnen Natuurlijke Zaken die voor 2026 als uitgangspunt voor de rest van de organisatie zullen dienen. De ambitie is om dit traject voor de hele organisatie komend jaar af te ronden.

Herinrichting Zandpolder / Foto: Ronald van Wijk

Doelrealisatie

Hierna geven wij per ambitie de hoogtepunten aan van onze inzet en de resultaten in 2025. In ons meerjarenplan 2022-2026 zijn deze vijf ambities als richtinggevend voor ons handelen vastgelegd.

Ambitie 1

Oppervlakte natuur vergroten

Wij willen meer natuurgebieden duurzaam veiligstellen voor de toekomst; we zetten in op minimaal 100 hectare en houden daarbij onze wens voor uiteindelijk 250 hectare scherp in het vizier. Natuurnetwerk Nederland is daarbij onze belangrijkste leidraad. Dat lukt het beste als we gebieden in eigendom hebben of in langjarige erfpacht. We kopen grond aan om nieuwe natuurgebieden in te richten of bestaande gebieden uit te breiden, of we gaan een langjarig (erfpacht)contract aan. Zo kunnen we onze natuurterreinen robuuster maken en vergroten we leefgebieden van dieren en planten. Dat is nog best een lastige opgave, want de druk op grondgebruik is groot en de maatschappelijke belangen zijn soms tegenstrijdig. Maar wij varen daarin onze eigen koers: kansrijke gebieden aankopen, landbouwgronden omvormen tot nieuwe natuur en biodiversiteit vergroten. We voelen ons daarin gesteund door ruim 33.000 donateurs, duizenden vrijwilligers en sponsors. We houden onze ogen open voor aankoopkansen, houden de vinger aan de pols bij de herbegrenzing van het Natuurnetwerk in Noord-Holland en kijken buiten de vastgestelde grenzen als we daarmee de Noord-Hollandse natuur kunnen helpen en zeker kunnen stellen voor de toekomst. Sinds 2022 hebben we tot en met 2025 in totaal 203 hectare aangekocht of de reguliere pacht hebben afgekocht. Samenvattend kunnen we concluderen dat we deze ambitie hebben behaald.

Grondaankopen in 2025 uit het Noord-Hollands Natuurfonds

In 2025 heeft Landschap Noord-Holland in totaal 8,8 hectare grond aangekocht. In vergelijking met 2024, waarin 55 hectare is verworven, is er minder grond in eigendom overgedragen. De belangrijkste reden hiervoor is het ontbreken van voldoende financiële middelen bij de Provincie Noord-Holland voor het afmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Door een subsidiestop was het niet mogelijk om afwaarderingssubsidie aan te vragen voor alle aankopen uit 2024. Hierdoor heeft onze organisatie deze aankopen volledig moeten voorfinancieren, waardoor er in 2025 onvoldoende geld beschikbaar was om alle kansen voor grondaankoop te verzilveren. Een aantal

grondtransacties waaronder een aankoop in de Zuurvenspolder bij Bergen zijn om deze reden uitgesteld tot het voorjaar van 2026.

Gelukkig heeft de Provincie 200 miljoen euro beschikbaar gesteld om de NNN verder te realiseren. Vanaf 2026 is het weer mogelijk om afwaarderingssubsidie aan te vragen. Het alsnog mogelijk is om een bijdrage aan te vragen voor de aankopen uit 2024 en 2025.

Naast deze aankopen is van 42,1 hectare grond in eigendom de reguliere pacht afgekocht. Wij aan de van een nieuw, geliberaliseerd contract volledige controle over het landgebruik konden realiseren.

Extra ruimte voor weidevogels bij Spanbroek

In de polder Westerveer nabij Zandwerven zijn vier percelen weidevogelgrasland aangekocht (4,7 hectare). Hiermee hebben we het bestaande natuurgebied flink vergroot en is een belangrijke stap gezet op weg naar een aaneengesloten leefgebied voor grutto en tureluur. Ook de bedreigde argusvlinder. De grondruk in de omgeving van Spanbroek is door de uitbreiding van de teelt van bollen en pioenrozen groot. Deze aankoop van extra belang is. Een stukje authentiek West-Fries landschap behouden blijft.

Volgende stap op weg naar een natuurrijke Zandpolder

In de Zandpolder bij Callantsoog is het gelukt om een drietal cruciale percelen te verwerven (4,1 hectare). Dit betreft bollenvelden tussen de bestaande natuurgebieden, welke nog niet zijn aangewezen als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Met deze aankoop zijn we weer een stap dichterbij een groot nieuw natuurgebied direct achter de duinen, welke van groot belang is voor vogelsoorten als de Visdief en Kluut.

In de afgelopen jaren zijn in zes stappen agrarische percelen verworven en vrijwel allemaal omgezet in waardevolle graslanden met orchideeën, of broedeilanden voor kustvogels. De drie percelen ("Zandpolder 7") vormen een ontbrekende schakel tussen Zandpolder 4 en 3, en zijn daarom extra belangrijk.

Er is een verzoek tot begrenzing als NNN bij de provincie ingediend. Na goedkeuring is het hopelijk mogelijk om ook dit tussenliggende gebied als natuur in te richten.

Natuurinrichtingsprojecten

In het Mosselwiel rondom eendenkooi 't Zand is eerder aangekochte agrarische grond (5,2 hectare) omgevormd tot natuur (Vochtig hooiland) in aansluiting op aangrenzende natuurdoelstellingen. Ook is een poel aangebracht zoals deze vroeger aanwezig was voor vee en nu waardevol is voor amfibieën en insecten. Bij Kolhorn, langs de boezem van het Kolhornerdiep, is een eerder aangekochte strook grond, voorheen in agrarisch gebruik, ingericht tot kruiden- en faunairijk grasland. In het terrein zijn ook natuurvriendelijke oevers en libellen- en amfibieënpoeien aangelegd.

In de Zandpolder bij Callantsoog gaan we door met onze ambities voor natuuruitbreiding en -ontwikkeling. Hier is wederom een aankoop gedaan en zijn eerder aangekochte percelen omgevormd tot natuur. Er begint hier een mooi aaneengesloten gebied in de binnenduinrand te ontstaan welke de kwetsbare duinnatuur versterkt en allerlei botanische ontwikkelingen mogelijk maakt. In dit gebied groeien meerdere zeldzame orchideeënsoorten en vinden kust- en broedvogels hun thuis.

Groene vrijwilligersprojecten krijgen financiële ondersteuning

Mensen betrekken bij de natuur is het belangrijkste doel van het Betrekken bij Groen Fonds. Met 45.000 euro financiële bijdrage van de provincie Noord-Holland kunnen vrijwilligers op uiteenlopende plekken in de provincie aan de slag met projecten die natuur en biodiversiteit versterken. Extra aandacht ging uit naar

initiatieven die veel mensen betrekken bij de natuur. Dit jaar klopten 58 vrijwilligersorganisaties aan bij het fonds met een projectidee, goed voor een gezamenlijke aanvraagwaarde van meer dan 150.000 euro. Al met al konden 28 Initiatieven volledig of gedeeltelijk gehonoreerd worden.

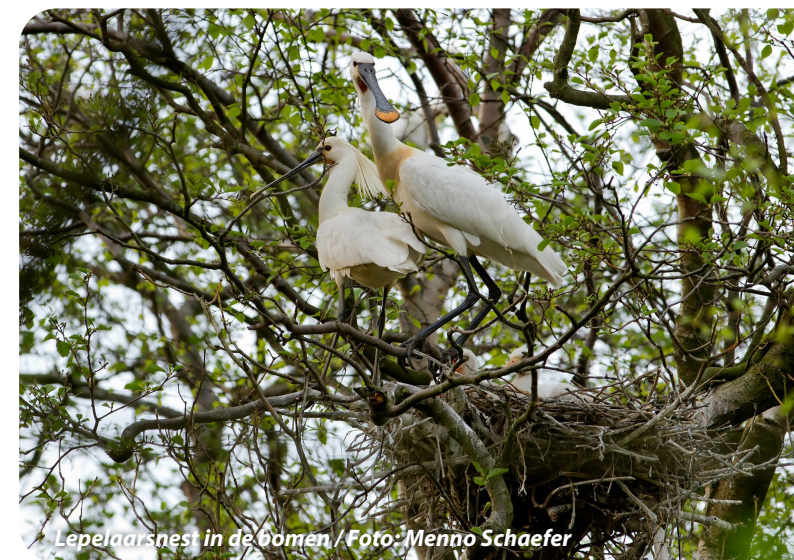
Park Hoogtij

Voor Park Hoogtij, eigendom van de gemeente Zaanstad, heeft Natuurlijke Zaken het definitieve ontwerp opgesteld. Ook de projectvoorbereiding, inclusief het opstellen van werk- en beheerplannen, is afgerond. De volgende stap is het aanvragen van de benodigde vergunningen voor de uitvoering van de inrichting. Daarnaast voert Natuurlijke Zaken gesprekken met de gemeente over een opdracht voor zowel de uitvoering van de inrichting als het toekomstige beheer van het gebied. Naar verwachting wordt hierover in de eerste helft van 2026 duidelijkheid verkregen. Het doel is dat het beheer na de inrichting wordt ondergebracht bij Natuurlijke Zaken.

De Liede

Sinds 1 september 2025 hebben we een via een ondererfpachtovereenkomst met Recreatie Noord-Holland het langjarig beheer verkregen van een perceel aan de Buitenliede, ten oosten van Haarlem. Dit perceel onderhielden we al

jaren. Het perceel van bijna 1 hectare grenst aan het Lepelaarsbos, dat in bezit is van Landschap Noord-Holland. Het nieuwe perceel is alleen via het Lepelaarsbos bereikbaar. Het oeverperceel heeft een unieke natuurwetenschappelijke waarde en biedt een geschikte habitat voor rietvogels, moerasheide en orchideeën. Het bestaat nu voornamelijk uit vochtig hooiland maar heeft vanwege de aanwezigheid van ronde zonnedauw en moerasheide potentie om nog meer te ontwikkelen naar veenmosrietland. Die specifieke kwaliteit verbindt ook de natuurpareltjes die wij tussen Halfweg en Haarlem beheren.

Ambitie 2

Behoud en groei van biodiversiteit

Het Noord-Hollandse landschap is enorm gevarieerd: van Wadden tot polderland en van duinen tot IJsselmeer. Een prachtig uitgangspunt voor een rijkdom aan planten- en diersoorten. Maar helaas holt de biodiversiteit nog steeds achteruit. Dat komt door vervuiling van water en bodem, uitstoot van stikstof, verstedelijking, industrie en infrastructuur. Wij werken aan een biodiversiteitsprogramma om de soortenrijkdom in onze eigen gebieden te vergroten en daarbuiten bij te dragen aan uitbreiding van vergroening van de openbare ruimte. In onze ruim 4.900 hectare beheerde natuur monitoren we soorten en ecosystemen. We passen de inrichting en het beheer aan als dat de natuur ten goede komt. Vooral in stikstofgevoelige gebieden, zoals de duinen en veengebieden, vereist dat intensief beheer. De afgelopen jaren zijn in dat verband drie grote natuurherstelprojecten uitgevoerd in IJperveld, Noordduinen en de buitenplaats Leyduin. We houden nauwlettend in de gaten of de soortenrijkdom toeneemt. Voor Noord-Holland is € 80 miljoen beschikbaar gekomen voor de tweede fase van het landelijke Programma Natuur (voor natuurontwikkeling en herstelmaatregelen). 9 Miljoen euro daarvan wordt de komende jaren door ons besteed. Zo kunnen we ons ecologisch beheer nog gericht verbeteren. Een ding staat al wel vast: natuur en biodiversiteit kunnen zich alleen écht herstellen als de stikstofkraan dicht gaat. Daarom blijven we bij de provincie en via LandschappenNL bij de landelijke politiek onze boodschap herhalen dat de stikstofuitstoot omlaag moet. En nemen we deel aan de provinciale stikstofafspraken o.l.v. de Commissaris van de Koning om input te geven voor een adequate stikstofaanpak in onze provincie. Samenvattend moeten we concluderen dat we onze doelen afgelopen jaar gedeeltelijk hebben bereikt.

Omgeving Amstelmeer

Hier werken we aan veilige broedplekken voor wadvogels op broedeilanden en een broedfort. In 2024 zijn we gestart met de aanleg van een broedfort in natuurgebied De Verzakking bij het Amstelmeer. Dit broedfort krijgt een omsloten rand van stalen damwanden met daaromheen open water om grondpredatoren tegen te houden. Het unieke, ronde object met rondom een watergang is straks niet te missen in de omgeving. Het is een kunstgreep maar zo bieden we wadvogels een optimale bescherming en broedgelegenheid. De aanleg van het broedfort is in december 2025 afgerond. Samen met de aanleg van dit broedfort is vanuit een fondsenwervingsactie de aanleg van vissenbossen rondom het broedfort mogelijk gemaakt. Met de aanleg van deze vissenbossen ontstaat meer ruimte voor biodiversiteit in het Amstelmeer zelf en biedt het mogelijk aanvullende schuil- en paaigelegenheden voor verschillende vissoorten.

Ondertussen zijn we ook bezig met plannen en financiering voor een nieuwe vogelkijkhut op de Amsteldiepdijs zodat natuurliefhebbers het leven op en rondom het broedfort en de Waddenzee kunnen ervaren.

Broedfort in het Amstelmeer met vissenbossen / Foto: HNNK

Bestrijding exoten

In 2025 is de bestrijding van invasieve exoten door Natuurlijke Zaken verder opgeschaald. Onder meer door uitbreiding van de varkenshoeders in Beverwijk. Waar 30 varkens zorgen voor effectieve bodemverstoring en verzwakking van wortelstelsels om zo Japanse duizendknoop te bestrijden. Ook startte daar een proef met natuurlijke grondontsmetting om de groeivoorsprong van exoten te doorbreken. In het Hargergat werd een locatie met Gele bieslelie en Watercrassula afgeplagd, terwijl bij het RCE-terrein in Petten beheer plaatsvond op Rimpelroos en Amerikaanse vogelkers. In Velsen werd Amerikaanse vogelkers verwijderd om herstel van duinvegetatie te bevorderen. Op Camping De Lakens in Bloemendaal is zo'n 200 m² Japanse duizendknoop afgedekt; opvallend was dat de soort vermoedelijk geslachtelijk werd vermeerderd via kruisbestuiving met Chinese bruidsluier. Wat snelle maatregelen en intensieve monitoring noodzakelijk maakt. Deze bevinding benadrukt dat combinaties van exoten nieuwe verspreidingsroutes kunnen creëren en vraagt om alert beheer in duingebieden.

Veel natuur- en oeverherstel

In natuurgebied IJperveld voerden we natuurherstelwerkzaamheden uit om de bijzondere veenweidenatuur in topconditie te houden. Dit betreft herstel van dammen, hekken en schotten die cruciaal zijn om regenwater vast te houden. Door het waterpeil beter te reguleren, krijgt zeldzame natuur zoals veenmosrietland, veenheide en kranswieren meer kans om te floreren. Petgaten zijn uitgegraven en dichtgegroeide sloten gemaaid zodat veenmosrietland kan ontwikkelen. De natuurherstelwerkzaamheden zijn mogelijk gemaakt door de Provincie Noord-Holland. Het grote onderhoudsproject loopt door tot 2026 en is essentieel voor het behoud van één van de meest karakteristieke veenlandschappen van Europa.

In de Noordduinen bestrijden we invasieve exotische planten met de focus op rimpelroos. Dit meerjarige project is mogelijk dankzij financiering van de provincie. Bij deze exotenbestrijding laten we waar mogelijk stuifkuilen achter waardoor een meer dynamisch duinnatuursysteem kan ontstaan. En dat is weer gunstig voor kwetsbare soorten zoals het wilde konijn, de tapuit en de zandhagedis. Na het opschonen volgt terugkerend kleinschalig beheer.

Er zijn werkzaamheden uitgevoerd om polder Menningweer in de Eilandspolder een aantrekkelijker leefgebied te maken voor weidevogels, struiken, riet, braambosjes en bomen zijn daartoe weggehaald. De werkzaamheden duren tot eind 2026.

Bij Balgzand startte het maaien van ruige schorren om ruimte te maken voor kortere vegetatie. Deze ingreep bleek meteen al succesvol: er kwamen duizenden steltlopers op de pas gemaaide stukken rusten.

Oeverherstel Middelpolder / Foto: Edwin Rem

In de Ronde Hoep, vlak bij Amsterdam, legden we 2,2 kilometer nieuwe natuurvriendelijke oevers aan. De oevers zijn een belangrijke schakel in het vergroten van leefruimte voor weide- en watervogels. Mede dankzij steun van het Cultuurfonds, het Ammerlaan-Beukenfonds en het Van der Laan-Bakker Fonds. Dankzij Boeren van Amstel werd 300 meter oeverbeplanting ingeplant.

Weidevogelbescherming

Duizenden vogels broeden op boerenland. Met agrarisch natuurbeheer en reservaatbeheer werken wij met ruim 1000 boeren, 800 vrijwilligers, vier agrarische natuurverenigingen, jagers/wildbeheereenheden en terreinbeheerders samen om deze te beschermen. Landschap Noord-Holland werft, ondersteunt en leidt vrijwilligers op om de boerenlandvogels te beschermen en te monitoren. Het is cruciaal dat we deze samenwerking met elkaar voortzetten als we de vogels op het boerenland willen behouden.

Broedsucces grutto in Noord-Holland 2025: lager dan 2024

In het voorjaar van 2025 klonken er in het begin hoopvolle geluiden uit het veld: er werden veel alarmerende gezinnen van de grutto gezien en het broedsucces leek goed uit te pakken. Toch laten de gebieden die geteld zijn met de BTS-telmethode (bruto territoriaal succes) door vrijwillige boerenlandvogelbeschermers in Noord-Holland aan het eind van het seizoen een minder rooskleurig beeld zien.

Scholekster pul / Foto: Menno Schaefer

Het gemiddelde BTS voor Noord-Holland – berekend over het totaal aantal gruttoparen en gruttogezinnen – lag op 58%, iets hoger dan het gemiddelde per gebied (56%). Dat benadrukt dat grote gebieden met veel broedparen het gemiddelde wat omhoogtrekken. Onderaan de streep is dat echter onvoldoende om de populatie van grutto's stabiel te houden voor Noord-Holland, daarvoor is minimaal 65% BTS nodig. Er zijn uiteraard grote lokale verschillen: een aantal gebieden scoorde hoog. Dit jaar bleek het broedsucces gemiddeld hoger in de noordelijke gebieden, zoals West-Friesland en Wieringen, terwijl het broedsucces op Texel juist bijzonder laag was met een gemiddelde BTS van 34%. Droogte speelde daar waarschijnlijk een grote rol.

Ook in onze eigen gebieden tellen we het succes van de grutto. Dit zijn geen gesloten eenheden, waardoor binnen bepaalde gebieden sprake is van in- en uitloop van grutto's en hun pullen. Hierdoor zijn de cijfers anders dan het gemiddelde, gezien

over de hele provincie. Wel geeft het een beeld hoe het jaar is gegaan, samen met de anekdotische verhalen van boswachters en ecologen vanuit het veld. In 2025 wisselden de resultaten heel erg met zowel uitschieters omhoog als diepe dalen – er waren veel lokale verschillen. In West-Friesland bijvoorbeeld waren er zowel terreinen met een zeer lage BTS (Polder Berkmeer) als met een zeer hoge BTS (Polder Westerveer). De gemiddelde BTS voor onze eigen getelde terreinen lag in 2025 op 64% en ligt dus op de grens die nodig is om de aantalsontwikkeling stabiel te houden. Echter, net als in 2024 zijn in 2025 nog veel pullen overleden in de periode van de telling. Dit gaat om bijna volwassen exemplaren die in periode eind mei - juni nog gepredeerd zijn. Dit maakt dat in werkelijkheid ook binnen onze eigen gebieden niet gesproken kan worden van een 'stabiel' jaar.

Aanvalsplan Grutto: weidevogels Alkmaardermeer op de kaart

Landschap Noord-Holland en Stichting De Hooge Weide hebben de handen ineengeslagen om leefgebied van de grutto en andere weidevogels het Alkmaardermeergebied te ontwikkelen à la Aanvalsplan Grutto. Gericht op behoud en groei van hun populatie. Het Alkmaardermeergebied is een van de beste grutto concentratiegebieden van Nederland. Deze gebieden zijn in eigendom en beheer bij meerdere terreineigenaren, waaronder boeren. Tezamen vormen deze gronden meer dan 1.000 hectare en is dit daarmee een kansrijk gebied van voldoende schaal voor de grutto. Halverwege het jaar is de zoektocht gestart naar financiering van een concrete aanpak voor verbetering van het leefgebied van de grutto en andere weidevogels voor het Alkmaardermeergebied. Dit project "Weidevogels Alkmaardermeergebied op de kaart" heeft als eindproduct een advies over beheer en inrichting met een maatregelenplan voor het Alkmaardermeergebied.

Hydrologische herstelmaatregelen IJperveld

Om regenwater binnen delen van het IJperveld langer vast te houden zijn hydrologische herstelmaatregelen genomen. Met keerschotten, dammen, greppelbuizen en het baggeren van sloten zorgen we ervoor dat de waterkwaliteit daar verder verbetert. En dat zorgt weer voor een gezond veenmosrietland: er is dan minder kans op verzuring. Er zijn vijf watervakken hersteld en geïsoleerd van het buitenwater. Dit project werd gefinancierd door de Rijksdienst voor

Ondernemend Nederland in opdracht van het Ministerie LNV.

Faunabeleid

Bij de bescherming van onze natuurgebieden voeren we faunabeheer uit. Omdat de wetgeving van faunabeheer sinds de laatste beleidsnota uit 2006 ingrijpend is gewijzigd, hebben we het faunabeleid herzien met de nieuwe Nota Faunabeleid 2025. Het beschrijft onze visie op faunabeheer, welke rollen Landschap Noord-Holland heeft in het faunabeleid, welk faunabeheer we binnen onze terreinen voeren en wat de uitgangspunten daarbij zijn. Ook benoemen we onze bijdrage aan de wetenschap en onze positie in het maatschappelijk debat, de organisatie en uitvoering en de deelname aan het bestuur van de faunabeheereenheid. Het nieuwe faunabeleid is te vinden op onze website.

Revitalisering bos

Wie twee jaar geleden op de voormalige renbaan van Woestduin liep, zag een compleet andere situatie dan nu. Adelaarsvaren had grote delen overwoekerd. Daarom is in 2024 en 2025 een deel van de adelaarsvaren verwijderd door te plaggen, maaien en af te voeren. Op deze plekken wordt nu de kleine leeuwenklauw waargenomen, een zeldzame soort die slechts sporadisch

Revitalisering Woestduin / Foto: Yorinde Diepstraten

voorkomt in de regio. Nabij het Koetshuis is een dichtgegroeide duinrel opengelegd, waardoor kwelwater opnieuw aan de oppervlakte komt en soorten als ijle zegge zich weer vestigen. De herstelmaatregelen zijn onderdeel van een breder plan om de biodiversiteit in de Noord-Hollandse binnenduinrand te versterken. Het project is gefinancierd door de Provincie Noord-Holland.

Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk

Landschap Noord-Holland is actief lid van de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (CBHN) als beheerder van waardevolle natuurgebieden in het Noord-Hollandse deel van het IJsselmeer gebied. Door expertise te delen in natuurbeheer en ecologische versterking. Draagt de organisatie bij aan de gezamenlijke missie om het Blauwe Hart (IJsselmeer) te beschermen en te ontwikkelen als uniek natuur- en waterlandschap. Daarbij groeit het besef dat het IJsselmeer een enorme rol heeft in het borgen van de waterkwantiteit en waterkwaliteit in de natuurgebieden en dat met name (water)vogels er voedsel. Rust en ruimte zoeken.

Andersom biedt de coalitie Landschap Noord-Holland een platform om samen met andere partijen de biodiversiteit, waterkwaliteit en recreatieve waarde van het gebied te versterken. Via gezamenlijke projecten, kennisdeling en belangenbehartiging vergroot de coalitie de impact van de initiatieven van Landschap Noord-Holland binnen het Blauwe Hart.

Plan zonne-atollen IJsselmeer definitief van de baan

In januari werd bekend dat minister Beljaarts (Economische Zaken) geen toekomst ziet in de aanleg van een groot zonne-atollenplan in het IJsselmeer. Er komt geen verder onderzoek. Samen met de partners van Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk hebben we hiervoor gelobbyd. Een belangrijke bedreiging voor de natuur en voor vogels is afgewend. Het zogenaamde Plan Buitendijk zou een oppervlakte hebben van 4.000 hectare en stond gepland in de Wieringerhoek, met grote gevolgen voor kwetsbare IJsselmeer natuur.

Ambitie 3

Landschap Klimaatbestendig maken

Het klimaat verandert, dat staat vast. We moeten ons in Nederland deltaland voorbereiden op hoge waterstanden en extreme droogte en alle zeilen bijzetten om de temperatuurstijging te beperken. De natuur is daarbij onze bondgenoot. Het 'vernatten' van veengebieden is een van de meest effectieve manieren is om CO₂ op te slaan. Wij richten ons op onderzoek en kennisdeling rond veenontwikkeling. De impact van zeespiegelstijging voor wadvogels in de Waddenzee pakken we aan met Wad-gerelateerde natuurontwikkeling aan de binnenzijde van de Waddendijk. We kijken bij de energietransitie kritisch mee met de ontwikkeling van zonneparken. We stimuleren natuurontwikkeling in de binnenduinrand in combinatie met verminderen van de wateroverlast voor inwoners en boeren. Verder benutten we de inzet van landschapselementen om het landschap klimaatbestendiger te maken. Niet alleen buiten de eigen organisatie maar ook binnen de organisatie zetten we stappen in klimaat.

Resultaten: in 2025 hebben we dankzij meerdere projecten veel kennis opgedaan en gedeeld over klimaatvriendelijke natuurontwikkeling in veengebieden. Ook realiseerden we voortgang in het behoud van wadvogels via Wij & Wadvogels en is in beperkte mate natuur ontwikkeld in de binnenduinrand. Vanuit de Provincie Noord-Holland is er opdracht gegeven om een projectplan te maken om CO₂ certificaten te kunnen gaan uitgeven voor het IJperveld en de Eilandspolder om de veenoxidatie af te remmen door onderbemalingen op te heffen. Dit plan is in een afrondende fase. Met diverse andere projecten, zowel binnen als buiten onze gebieden zoals veenherstelprojecten, aanplant van bomen en de aanleg van natuurvriendelijke oevers en poelen dragen we bij aan het vastleggen van CO₂ en het klimaatbestendiger maken van het landschap. Tenslotte hebben we voortgang gemaakt bij de systematische aanpak en concrete realisatie van een klimaatvriendelijkere bedrijfsvoering door ons wagenpark verder te elektrificeren en ons gebruik van zonnepanelen uit te breiden. Hiermee zijn onze doelen grotendeels gerealiseerd.

Uitgelicht: VIPNL

In het Veen Innovatie Programma Nederland (VIPNL) voeren wij landelijk de programma-coördinatie en daarbinnen trekt Natuurlijke Zaken aan vijf thema's. Primaire inzet van het programma is innoverende maatregelen

ontwikkelen voor landgebruik in het veenweidegebied om de klimaatdoelen voor het veenweidegebied te helpen bereiken. Er zijn in totaal 50 onderzoeklocaties, waarvan twee in onze natuurgebieden IJperveld en Zuiderveen.

In 2025 hebben we aan vijf thema's gewerkt. Voor Natte teelten loopt er op 14 locaties onderzoek naar teeltmethoden en markttoepassingen. Ook is een rekentool ontwikkeld om de economische haalbaarheid van natte teelten te berekenen. En is gestart met methaan- en lachgasmetingen om de klimaateffecten te meten. Voor Veenmosteelt loopt er een onderzoek op vier locaties naar de omzetting van landbouwgrond naar veenmosakkers. De focus ligt op biodiversiteit, koolstofvastlegging en duurzaamheid. Met de potgrondindustrie wordt verkend of het duurzame alternatieven op gangbare potgrond biedt voor markttoepassingen. Ook is een rekentool ontwikkeld om de economische haalbaarheid van natte teelten te berekenen. In dit uitgebreide onderzoeksthema wordt met onderzoeksinstituten, Hogeschool Van Hall en Radboud Universiteit samengewerkt. Voor Greppelinfiltratie lopen op negen locaties in Nederland testmethoden om landbouwgrond vochtiger te houden en uitstoot te verminderen. De resultaten worden geïntegreerd in het zogenaamde Subsurface Organic Matter Emission Registration System (SOMERS).

Nieuw is Veen aan zee, een vier jaar durend onderzoek naar de veranderende biodiversiteit bij verzilting door klimaatverandering. Hoewel dit thema in 2025 is gestart is nog niet alle financiering rond en wordt er gewerkt om aanvullende financiering te krijgen en/of het plan aan te passen. Veen aan zee zal nieuwe inzichten leveren op hoe om te gaan met schaarse waterbeschikbaarheid en kan ertoe leiden dat we in de toekomst meer zoet water willen vasthouden of autonome verbrakking beter willen benutten. Het onderzoek is een samenwerking tussen de Vrije Universiteit en Natuurlijke Zaken. Ook nieuw is het thema Weide en Water. Hierin worden de gevolgen van vernatting in veenweidegebieden onderzocht. Het project heeft tot doel te begrijpen hoe het verhogen van de grondwaterstand (een maatregel om bodemdaling en CO₂-uitstoot te verminderen) de landbouwpraktijken. Het graslandbeheer en de economische haalbaarheid voor veehouders beïnvloedt. Voor dit en ander onderzoek ontvangt VIPNL de komende jaren € 11,3 miljoen.

Terugdringen CO₂ uitstoot

In 2025 zijn alle machines van het Team Inrichting en Beheer overgeschakeld op HVO100 brandstof. Deze brandstof is gemaakt van afvalstromen en reststoffen. Onze werkschuur in de Eilandspolder is verduurzaamd en van het aardgas af. Er is ook een CO₂ bewustwordingscampagne opgezet om het personeel meer bewust te maken van hun invloed op vooral het elektriciteits- en brandstofgebruik.

Groeiend veen in IJperveld

Een van de VIPNL-projecten vindt plaats in het IJperveld. Het werk voor de realisatie van 50 hectare groeiend veen in het IJperveld is in 2025 gestart en wordt voor 15 maart 2026 afgerond. Het werk bestaat uit herstel van geïsoleerde vakken, baggeren van sloten, verbeteren en aanleg van greppelbuizen en aanleg natuurvriendelijke oevers.

Gebiedsperspectief IJperveld

Het gaat niet goed met een aantal unieke natuurwaarden in Natura 2000-gebied IJperveld. Dit wordt in verschillende rapporten door provincie en rijk aangegeven. Voor het IJperveld hebben we in 2025 het opstellen van het Toekomstbeeld afgerond waarin een aantal grote thema's zijn uitgewerkt om op de lange termijn de unieke natuur te behouden en te verbeteren.

De thema's hydrologie, agrarisch gebruik, recreatie en natuur (de bouwstenen) staan in het Toekomstbeeld centraal. We kiezen ervoor om de omstandigheden voor groeiend veen in de kern te optimaliseren, daar omheen de focus te leggen op weidevogelgraslanden en agrarische medegebruik.

Groeiend veen IJperveld / Foto: Yorinde Diepstraten

Naast het Toekomstbeeld is er een mooie landschapsbiografie opgesteld waarin de ontstaans- en gebruiksgeschiedenis van het IJperveld is uitgewerkt. Door een onafhankelijke procesbegeleider (WING) is het proces opgestart om samen met bewoners, betrokkenen, agrariërs, gemeente, provincie en waterschap hun wensen op te halen om dit uit te werken in bouwstenen en in 2026 te komen tot een gedragen gebiedsperspectief. Dit zullen we medio 2026 aanbieden aan gemeenten, waterschappen en provincie met het aanbod om samen toe te werken naar de realisatie van dit breed gedragen toekomstbeeld.

Oeverherstel Middelpolder

Na het succesvolle oeverherstel over 2,3 kilometer in de Middelpolder vorig jaar, dankzij vele honderden donateurs, werken we sinds oktober aan 1,1 km extra natuurvriendelijke oever, dankzij subsidie voor Groenblauwe dooradering. Een bijdrage van gemeente Amstelveen gebruiken we voor een proef om de schadelijke Amerikaanse rivierkreeft uit het gebied te weren.

Ambitie 4

Cultuurhistorisch erfgoed toekomstbestendig maken

Als terreinbeheerder zijn wij verantwoordelijk voor cultureel erfgoed en cultuurhistorisch waardevolle landschappen in onze terreinen. De bedreigingen zijn echter legio: woningbouw, infrastructurele plannen (wegen, spoorlijnen maar ook kabels en leidingen) en energietransitie. Zo hebben we te maken met de oprukkende bebouwing en een 380Kv hoogspanningsmast door heel Noord-Holland. We richten ons op het toekomstbestendig maken van ons eigen vastgoed; zowel om het financieel gezond als bouwtechnisch toekomstbestendig maken en houden daarvan. Dat doen we onder meer voor Buitenplaats Leyduin, de forten Zuidwijkermeer en Veldhuis en het kruitmagazijn. We hebben geen ambitie om nieuw vastgoed aan te kopen. Mocht zich onverwachts een unieke aankoopkans aandienen, dan beschouwen we het als onze plicht om dat nauwkeurig te overwegen. Bij het herstel van het cultuurhistorisch erfgoed en adviezen aan derden staan de streekidentiteit en het behoud van natuur voorop. Behalve vastgoed werken we ook aan de ambitie om ook één kilometer liniedijk te herstellen. We steunen versterking van de erfgoedkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies (Stelling van Amsterdam). Samenvattend kunnen we concluderen dat we onze doelen voor 2025 gedeeltelijk bereikt hebben.

Vastgoed

We hebben een groot aantal bouwwerken in onze natuurgebieden. Om meer en beter inzicht te krijgen in die portefeuille en om te bepalen wat we met die bouwwerken (kunnen) doen, is een vastgoedstrategie opgesteld. Er is een onderverdeling van bouwwerken met een

(beschermde) monumentale of cultuurhistorische waarde, bouwwerken noodzakelijk voor uitvoering van het natuurbeheer, en overige bouwwerken. Van die laatste categorie rolt uit de strategie welke bouwwerken we kunnen behouden en welke we kunnen afstoten. Bij de inventarisatie van bouwwerken zijn ook de exploitatiekosten meegenomen, gebaseerd op een eerder opgesteld meerjarenonderhoudsplan van dertig jaar. De onderhoudskosten zijn met ingang van boekjaar 2025 opgenomen in de begroting.

Verduurzaming gebouwen

We willen graag onze gebouwen verduurzamen, met een eerste focus op de bouwwerken met een (beschermde) monumentale of cultuurhistorische waarde. In 2025 is mede dankzij een gulle particuliere gift de markante werkschuur Eilandspolder in Driehuizen aangepakt. De isolatie, beglazing en installatie zijn verbeterd en er zijn zonnepanelen geplaatst. Voor Rijksmonumenten als het Huis Leyduin is verduurzaming heel wenselijk maar complex, onder andere vanwege de vele schuiframen met veel glasvlakken. Het gaat gepaard met grote investeringen, die weliswaar

Huis Leyduin / Foto: Bart Opstal

deels subsidiabel zijn maar ook een eigen investering vergen. In 2026 werken we, samen met specialistische externe adviseurs aan een verduurzamingsplan. Daarbij richten we ons niet alleen op de lange termijn maar ook op de 'quick wins'.

Fort Zuidwijkermeer

De zorgvuldige restauratie van het Fort is in 2025 afgerond met een moderne ingangspartij is het Fort weer representatief toegankelijk. Tijdens de laatste werkzaamheden is het affineren (oftewel bereiden en rijpen) van kazens al gestart. Met de feestelijke ondertekening van de huurovereenkomst kan de huurder het Fort nu ook in volle omvang gebruiken. Bijzonder leuk is het nieuw ingerichte informatiepunt in een van de kazematten van het Fort. Hierin wordt niet alleen de geschiedenis en het gebruik van dit Fort verbeeld. Is er ook informatie te vinden over het Unesco Werelderfgoed Hollandse Waterlinies (Stelling van Amsterdam) waar dit Fort onderdeel van is.

Fort Zuidwijkermeer / Foto: Loek Buter

We willen dit deel graag openstellen bij bijzondere dagen, zoals de Open Monumentendagen. Dit vraagt afstemming met de huurder. Op langere termijn zijn rondleidingen een mooie aanvulling op deze plek, met de inzet van nieuwe vrijwilligers die toelichting kunnen geven. In het voorjaar hadden we twee feestelijke oplevermomenten van de restauratie van Fort Zuidwijkermeer. Eén voor de partners van de

Fort Zuidwijkermeer / Foto: Jelle Draper

restauratie, waaronder vermogensfondsen en provincie Noord-Holland, en een voor particuliere giftgevers. Dankzij deze laatste groep konden de twee unieke vleeskelders in het Fort worden opgeknapt. In één van die kelders rijpen nu kazens, en de andere kelder is te bezoeken in het kader van het informatiepunt.

Verbindingsweg A8-A9 is van de baan

Als groene combinatie van bewonersgroepen, partnerorganisaties en agrarisch ondernemers hebben we na jaren lobby ons doel bereikt: de verbindingsweg A8-A9 is definitief van de baan. Uit provinciaal onderzoek bleek dat een verbindingsweg dwars door het groene longgebied meer verkeer zal aantrekken en het wegennet boven het Noordzeekanaalgebied helemaal verstopt raakt. Bovendien zou de problematiek van geluidsoverlast en luchtvervuiling verschuiven van de inwoners in Krommenie en Assendelft naar de inwoners van de Broekpolder bij Heemskerk. De variant langs Kreekrijk had hetzelfde effect en bleek ook geen alternatief. Inmiddels heeft de provincie Noord-Holland de weg dan ook uit haar meerjarenbegroting geschrapt.

Van de groene combinatie blijven wij ons met de Stichting Oer-IJ, Buurtcomité Busch en Dam en Samenwerkende Vogelwerkgroepen inspannen voor het gebied. De mogelijke komst van 380KV hoogspanningsmasten in het gebied vraagt om natuurcompensatie. We denken daar graag over mee. Ook volgen we ontwikkelingen vanuit de Gemeente Zaanstad op de voet.

Oeverherstel Eendenkooi 't Zand / Foto: LNH

Uitvoeringsprogramma eendenkooien

Dit programma is een uitwerking van de eerder verschenen Eendenkooienvisie voor de vier eendenkooien van Landschap Noord-Holland; 't Zand, De Hoop, Van der Eng en Stokman. De jaarlijkse beheerkosten en kosten voor grotere vervangingsinvesteringen zoals herstel van vangpijpen, baggeren, zijn in beeld gebracht. Met dit kostenoverzicht is het reguliere beheer goed in te plannen en is het mogelijk om aanvullende projecten te starten om de eendenkooi in opperbste staat te brengen zodat ook het ambacht van kooiker in stand gehouden kan blijven. Een werkende kooi met kooiker is een belangrijke eis voor de instandhouding van de kooicirkel; een beschermde zone rond een kooi waar rust heerst. Het vangen van eenden zal in de toekomst alleen nog plaatsvinden voor onderzoeksdoeleinden, zoals ringonderzoek en onderzoek naar vogelziekten.

In Eendenkooi 't Zand werd bijna 600 meter aan oude oeverbeschoeiing vervangen. Met het herstel van de oevers is het probleem van oevererosie door wind en water verholpen. Dankzij de bijdragen van Dinamo Fonds, Het Cultuurfonds en het Jobotan Fonds konden de oevers worden hersteld.

Stelling van Amsterdam

De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam van de Provincie Noord-Holland heeft in 2025 plaatsgevonden. Er zijn op twee locaties objecten van cortenstaal geplaatst met het woord STELLING. Hierdoor is

het historische profiel van de liniedijk zichtbaar gemaakt. Ook zijn er in totaal 103 knotwilgen teruggeplant. De werkzaamheden zijn feestelijk opgeleverd in het bijzijn van de Gedeputeerde en de wethouder van gemeente Heemskerk.

Landschapsbiografie Ilperveld onthult verborgen verhalen

We brachten in juni de Landschapsbiografie Ilperveld uit. Auteur en cultuurhistorica Noor Kikkert van Natuurlijke Zaken verdiepte zich intensief in de geschiedenis van het Ilperveld. Op basis van archiefonderzoek, literatuuronderzoek én gesprekken met bewoners ontrafelde zij bijzondere verhalen die vaak verborgen blijven in het veen. De publicatie neemt lezers mee op een reis door tijd en landschap. Ook komt de dynamische relatie tussen mens en natuur aan bod: hoe boeren, vissers en bewoners het landschap vormden en hoe die wisselwerking leidde tot het gevarieerde, waterrijke gebied dat het Ilperveld nu is.

Stelling van Amsterdam / Foto: Jaap Beyleveld

Ambitie 5

Mensen betrekken bij natuur en landschap

Mensen betrekken bij natuur en verbinden met ons werk, dat is wat we doen. Of het nu om actieve vrijwilligers gaat of om wandel- en fietsliefhebbers. Vrijwilligers ondersteunen we met kennis, materialen en een uitgebreid netwerk. Niet alleen in onze eigen gebieden, maar ook daarbuiten. We helpen natuurbeheerders om vrijwilligers op te leiden en te begeleiden. En we brengen mensen via werkdagen en excursies in contact met natuur. Natuurliefhebbers die niet direct zelf aan de slag willen, houden we betrokken via nieuwsbrieven en sociale media. We nodigen hen uit voor recreatieve activiteiten en bieden routes aan. Om bezoekers bewust te maken dat zij op bezoek zijn bij Landschap Noord-Holland vergroten we onze zichtbaarheid in het veld. Steun van natuurliefhebbers die de natuur een extra warm hart toedragen, is onmisbaar voor ons werk. Zij kunnen via donaties hun betrokkenheid bij ons werk tonen. Als dank houden wij hen op de hoogte over wat er leeft in onze natuurgebieden, bieden we excursies aan en af en toe iets extra's. Daar waar het kan, spelen we in op de trend dat mensen zich meer en meer uitspreken over ontwikkelingen in het landschap met impact op natuur en landschap. Bijvoorbeeld wanneer overheden mensen betrekken bij ruimtelijke plannen die effect hebben op onze natuurgebieden, attenderen we onze achterban. We hebben via Betrekken bij Groen weer een groot aantal vrijwilligers opgeleid. Samenvattend concluderen we dat we onze doelen voor 2025 geheel bereikt hebben.

Vrijwilligers en bezoekers natuurgebieden

De vrijwilligers in onze natuurgebieden verzetten bergen werk, zorgen met hun initiatieven voor leven in de brouwerij en maken bezoekers enthousiast. Van beheervrijwilliger tot gids en van gastheer/-vrouw tot schipper: ze zijn onmisbaar. Met maar liefst 420 vrijwilligers rekenen we ons rijk. Onze vrijwilligers hebben 4.872 deelnemers gastvrij ontvangen tijdens 260 excursies in onze natuurgebieden. Hiervan waren 383 leerlingen van het basisonderwijs en 155 leerlingen van het voortgezet onderwijs.

Noord-Hollands Natuurfonds bestaat 5 jaar

Vijf jaar geleden lanceerden wij een unieke crowdfundingactie om samen met betrokken inwoners grond te kopen om nieuwe natuur te realiseren. Dat is dringend nodig want door oprukkende bebouwing staat de ruimte en kwaliteit van natuur onder grote druk. Vijf jaar later zijn de resultaten van het Noord-Hollands Natuurfonds indrukwekkend: met steun van 7.700 donateurs werd maar liefst 1,1 miljoen euro bijeengebracht. Dat leidde tot negen grondaankopen, samen goed voor meer dan

Eendenkooi excursie / Foto: Margreet Frowijn

63 hectare nieuwe natuur. Eind 2025 staat de teller op 11 grondaankopen.

Groene Strand

Het Groene Strand heeft in Noord-Holland 19,5 kilometer van de belofde ongeveer 20 kilometer aan groen strand gerealiseerd, met

Bontbekplevier pullen bij Camperduin / Foto: Hans Westrik

drie Groene Strand Wimpels in Noord-Holland: Bloemendaal, Heemskerk, Camperduin. De Groene Strand Wimpel is een erkenning voor gemeenten die werk maken van het beschermen van de natuur op het strand. Gemeenten die deze erkenning krijgen hebben laten zien dat de natuurwaarden op het strand beschermd worden. Dat afspraken over beheer en gebruik deze waarden respecteren. Dat een actieve, betrokken vrijwilligersgroep zich er structureel voor inzet.

Met het afronden van de projectfase per juli 2025 is ook de organisatievorm van Het Groene Strand veranderd. Waar Landschap Noord-Holland in de afgelopen jaren een coördinerende en uitvoerende rol had, wordt deze vanaf nu overgenomen door de landelijke Coalitie Groene Strand. In deze coalitie werken Stichting Duinbehoud, IVN Natuureducatie, Vogelbescherming Nederland, Stichting ANEMOON en drie provinciale Landschappen samen om Het Groene Strand voort te zetten.

Wij blijven actief als ondersteunende partner in de provincie, beschikbaar voor vragen, advies en begeleiding van strandcommunities. Wij kijken terug op vijf leerzame en succesvolle jaren en blijven met vertrouwen én betrokkenheid actief.

Mark Kuiper ontvangt Kemphaan Penning

Op 11 juli reikte onze directeur Bas Rüter de Kemphaan Penning uit aan Mark Kuiper, als erkenning voor zijn jarenlange, uitzonderlijke inzet voor het behoud van weidevogels en het Noord-Hollandse landschap. De Kemphaan Penning was voor Mark een verrassing en een eer

om te ontvangen. De erepenning is bedoeld voor personen die zich op bijzondere wijze inzetten voor de natuur in de provincie en is vernoemd naar de kemphaan, een weidevogel die symbool staat voor de kwetsbaarheid van het landschap. Deze penning werd mede mogelijk gemaakt door Smit Groenadvies, onderdeel van advies- en ingenieursbureau Prommenz.

Meetnet KLE uitbreiden voor vrijwilligers

Het Meetnet Kleine Landschapselementen is een project waarbij we in 12 provincies kleine landschapselementen in kaart brengen. Dit meetnet heeft als primaire doel het vastleggen van de staat van het landschap in een doorsnede van de diversiteit aan landschapstypen die Nederland rijk is. Het meetnet heeft ook als doel de veranderingen in het landschap te documenteren. Er is gekozen voor een 5-jaarlijkse monitoringscyclus om deze veranderingen vast te kunnen leggen. Dit jaar is het mogelijk geworden om de resultaten visueel te presenteren. Het is daardoor ook aantrekkelijk voor vrijwilligers om in hun eigen gebied te gaan inventariseren. Hiervoor is nu een cursus ontwikkeld en een werkwijze voorbereid, waardoor in 2026 18 vrijwilligers extra plots kunnen gaan inventariseren.

Meetnet boomgaard / Foto: LNH

Herstel landschapselementen

We zijn een groot herstelproject op Wieringen gestart om karakteristieke landschapselementen terug te brengen in het landschap, samen met particuliere grondeigenaren. Dit betreft elementen als tuinwallen, houtsingels, sjanen en walsloten die

het voormalige eiland zó bijzonder maken. We werken samen met de agrarische natuurvereniging Hollands Noorden en gemeente Hollands Kroon. Het project richt zich op het versterken van biodiversiteit, cultuurhistorie en landschap. We zorgen voor inheems plantmateriaal voor de houtsingels en kijken samen met de eigenaar naar geschikte locaties, met aandacht voor weidevogels en waterhuishouding. Het project loopt tot 2028.

Kolk Boerenommetje / Foto: De Lieuw

Ook op Texel start een ambitieus herstelproject om kenmerkende landschapselementen terug te brengen. Op Texel zijn de afgelopen decennia veel karakteristieke elementen zoals kolken, bosjes en schapenboeten verdwenen. Met dit project worden deze deels verdwenen onderdelen in ere hersteld, op plekken waar ze historisch thuishoren.

Uitstapplaatsen in Ilperveld

Dankzij een samenwerking met financiële bijdrage van de provincie Noord-Holland, Recreatieschap Twiske-Waterland konden de oude steigers in het Ilperveld worden vervangen. Het initiatief kwam voort uit de wens voor een betere verbinding tussen water- en landrecreatie. Drie nieuwe aanlegsteigers maken varen in het Ilperveld nu nog aangenamer.

Vernieuwing 't Kuitje

't Kuitje is al jarenlang een belangrijk natuurinformatiecentrum aan de Balgzanddijk bij Den Helder, waar vrijwilligers wad excursies verzorgden. Wij willen deze plek nieuw leven

inblazen door het gebouw te renoveren, de educatie en voorzieningen te vernieuwen en een nieuwe groep vrijwilligers te werven en op te leiden. In 2024 is een intern projectteam hiermee gestart. De uitvoering is begin 2025 echter uitgesteld vanwege plannen van het waterschap om op dezelfde locatie een nieuw gemaal te bouwen, inclusief vismigratievoorzieningen en natuurvriendelijke oevers. Hierdoor is het gebied in 2026 en 2027 niet toegankelijk voor ons. De herontwikkeling van 't Kuitje wordt eind 2026 hervat. Stichting de Versterking helpt de financiering en heeft ingestemd met de aangepaste planning; aanvullende middelen komen naar verwachting uit het provinciale programma Rondje Waddenbaai.

Mensen betrekken bij belangenbehartiging

Wij hebben het afgelopen jaar regelmatig aandacht gevraagd voor actuele onderwerpen als het nieuwe omgevingsbeleid van de provincie, of nieuwe oefengebieden voor Defensie. We benaderen actief overheden om onze standpunten uiteen te zetten, en attenderen onze achterban op participatiemogelijkheden. Een voorbeeld hiervan is een oproep in 2025 om te reageren op een raadpleging voor de nieuwe omgevingsvisie van de provincie.

Eind 2024 werden we onaangenaam verrast door het voornemen van het ministerie van Defensie om de duinen tussen Callantsoog en Julianadorp als militair oefenterrein in gebruik te nemen. Gelukkig was het mogelijk om onze bezwaren direct toe te lichten aan zowel de ambtelijke top als de verantwoordelijke militairen, waarna

Botgat / Foto: Guido Graas

het oefenterrein is beperkt tot landingen op het strand. Het lijkt erop dat de duinen zelf worden gespaard en er goede afspraken te maken zijn over het voorkomen van schade voor de natuur, zoals de broedende tapuiten.

Goed nieuws was de verlenging van het Kustpact met 5 jaar. Dit pact werd begin 2017 gesloten door bijna zestig overheden en maatschappelijke

Natuurgebied Opmeerder Wuiver / Foto: Marcel Rob

organisaties, waaronder Landschap Noord-Holland. Met het Kustpact zetten de ondertekenaars in op een goede balans tussen de ontwikkeling van de kust en het beschermen van haar kernkwaliteiten en collectieve waarden. Met afspraken om het open kustlandschap te beschermen en de toeristische en recreatieve ontwikkelingen daarop af te stemmen. Wij hebben ons de afgelopen vijf jaar hard gemaakt voor de bescherming van natuur op het strand. Dit is ook winst voor bezoekers, zij kunnen genieten van de natuur op en rond het strand en het open kustlandschap.

In Noord-Holland wordt een aantal nieuwe bovengrondse 380-kv hoogspanning tracés gerealiseerd, in combinatie met meerdere grote elektriciteitsstations. Het meest ingrijpende tracé is een nieuwe verbinding vanuit het zuiden van de provincie richting Middenmeer, welke door een groot aantal waardevolle landschappen en natuurgebieden gaat lopen. Samen met Natuurmonumenten en de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland hebben we gemeenten en de provincie Noord-Holland

opgeroepen om bij de trajectkeuze nadrukkelijk rekening te houden met de gevolgen voor natuur en landschap. Hebben we een eigen voorkeurstracé voorgesteld. Het lijkt erop dat onze oproep grotendeels is overgenomen in het zogenaamde Regio-advies, welke in december door de provincie is aangeboden aan de verantwoordelijke minister. De rijksoverheid zal in mei 2026 een beslissing nemen.

Waar de verbindingsweg A8-A9 van de baan is, doemt op een andere plek een weg op. De gemeente Opmeer wil 650 woningen bouwen bij Hoogwoud met een nieuwe ontsluitingsweg dwars door ons natuurgebied Opmeerder Wuiver. Terwijl dit unieke en beschermde natuur in het Natuurnetwerk Nederland is. En weidevogelgebied met bovendien bijzondere aardkundige waarden. Diverse burgers hebben in een commissievergadering ingesproken om hun zorgen te uiten. Ook wij spraken in om ons standpunt kenbaar te maken en alternatieven aan te dragen. Helaas heeft de gemeenteraad met algemene stemmen de plannen aangenomen, wij betreuren hun besluit. De provincie is nu aan zet, zij moet nog toestemming geven.

Natuurwerkdag 2025

Elke eerste vrijdag en zaterdag van november zijn de landelijke Natuurwerkdagen, het team Betrekken bij Groen is de organisator voor Noord-Holland. Elke vrijwilligersgroep of buurtinitiatief die een klus heeft waarbij de natuur en biodiversiteit gebaat is kan zich opgeven om mee te doen. Dit jaar vierden we een mijlpaal om trots op te zijn: de Natuurwerkdag bestaat 25 jaar!

Natuurwerkdag voor jongeren / Foto: Yorinde Diepstraten

Al een kwart eeuw zetten duizenden mensen zich in voor een sterker, groener en gezonder landschap.

Ondanks de natte zaterdag gingen de meeste van de 71 geplande klussen in Noord-Holland gewoon door. Vier locaties moesten helaas worden afgelast, maar dat weerhield zo'n 850 vrijwilligers er niet van om in actie te komen. Dit jaar lag de nadruk op het creëren van schuilplekken en onderkomens voor dieren. Door de inzet van al deze helden hebben egels, marters, amfibieën, insecten en vogels er weer veilige en fijne leefgebieden bij gekregen. In de duinen bij IJmuiden stak gedeputeerde Rosan Kocken op haar allerlaatste werkdag als gedeputeerde de handen uit de mouwen. Samen met de beheergroep en de paddenwerkgroep van IVN-Kennemerland werkte ze aan het opknappen van poelen, zodat de rugstreeppad en andere amfibieën weer een veilige plek hebben. Daarnaast waren er speciale jongerenklussen in het Spaarnwouderveen, onderdeel van een landelijke pilot om nieuwe doelgroepen te betrekken. De opkomst was klein, maar de inzet groot.

Deelnemers van de Postcode Loterij, bedankt!

Landschap Noord-Holland is partner van de Postcode Loterij. Sinds 1996 ontvangt LandschappenNL, waar Landschap Noord-Holland bij aangesloten is, jaarlijks een bijdrage van de Postcode Loterij. We zijn dankbaar dat de Postcode Loterij in de loop van 2025 heeft laten weten de samenwerkingsperiode te verlengen voor de periode van vijf jaar. Mede dankzij de financiële steun van de Loterij voorzien we in het structureel onderhoud van onze natuurterreinen, zowel met korte termijn als lange termijn acties. De gelden worden daarnaast ingezet voor aanvullende projectfinanciering.

Tijdens het Goed Geld Gala 2025 van de Postcode Loterij heeft het samenwerkingsverband LandschappenNL, waar Landschap Noord-Holland deel van uit maakt, 15 miljoen euro ontvangen voor natuur en landschap in Nederland. Daar zijn we ontzettend blij mee! Mede dankzij de bijdrage van de Postcode Loterij hebben we het afgelopen jaar onder andere verbeteringen aan twee eendenkooien gerealiseerd, onze molens in het IJperveld onderhouden en de oeverbeschoeiing in Het Die vernieuwd. Ook is het geld van groot belang voor het opleiden van de vele vrijwilligers die actief zijn in de natuur.

Communicatie, fondsenwerving, marketing

Van groot belang is de communicatie met onze donateurs en geïnteresseerde natuurliefhebbers via onze communicatiekanalen. Om de aandacht en betrokkenheid te behouden en versterken vraagt dit continue inspanning. Dankzij het kwartaalmagazine, social media, nieuwsbrieven en de website enthousiasmeerden we natuurliefhebbers voor natuur, landschap en natuurgerichte recreatie.

Bijzondere communicatie-inspanningen

Als extraatje brachten we in 2025 twee extra dikke edities uit van het kwartaalmagazine voor onze donateurs. En om onze achterban te vergroten ontwikkelden we een orchideeën veldgids voor natuurliefhebbers. Het boekje viel in de smaak, maar liefst 5.000 mensen vroegen het aan.

Verder troffen we voorbereidingen om de menustructuur van de website te vereenvoudigen en de positionering goed door te voeren. Begin 2026 vindt de oplevering plaats. We organiseerden drie evenementen: een openingsmoment voor giftgevers van de vleeskelders van Fort Zuidwijkermeer; een filmavond voor donateurs in Amstelland en een avond voor omwonenden van het IJperveld waarin we een gebiedsbiografie presenteerden.

De planvorming en voorbereidingen voor het jubileumjaar zijn gestart: in 2026 bestaat Landschap Noord-Holland namelijk 90 jaar, wat we gaan vieren met belangrijke doelgroepen.

Zichtbaarheid vergroten in het veld

Sinds 2019 werken we gestaag aan het verbeteren van onze zichtbaarheid in de natuurgebieden met nieuwe terreinbebording. In 2025 zijn de borden vernieuwd in de natuurgebieden IJperveld en Eilandspolder, waterrijke gebieden met afwijkende uitvoering borden. De borden voor Overplaats en Bennebroekbos werden eerder deels beschadigd geleverd, dit is hersteld. De borden voor Zandpolder en het aangrenzende Nollenland van Abbestede, en Balgzand en het Amstelmeer zijn in voorbereiding en worden begin 2026 opgeleverd.

Representatieve ontvangstlocatie Eilandspolder

De van buiten pittoresk ogende werkschuur Eilandspolder, was binnen hard toe aan een opknappbeurt. Met fris-ogende muren, een prachtig nieuw plafond en nieuw meubilair is deze locatie helemaal gereed om mensen te ontvangen voor een unieke natuurbeleving in het natuurgebied. Er is zelfs een invalidentoilet ruimte gekomen. De vernieuwing was mogelijk dankzij een nalatenschap van twee mensen die als vrijwilligers jarenlang betrokken zijn geweest bij de Eilandspolder.

Vergroting en versterken relatie achterban

Een sterke achterban en gedegen aanpak van fondsenwerving zijn belangrijk voor de toekomst van onze organisatie. Er is steeds vaker extra geld nodig voor de uitvoering van onze kerntaken én de realisatie van aanvullende projecten. Een belangrijke uitdaging blijft het op peil houden van het aantal vaste donateurs. Door de hoge gemiddelde leeftijd van onze achterban is er sprake van een gemiddelde uitstroom van 5% per jaar, die lastig is te compenseren met nieuwe instroom. In 2025 daalde het aantal donateurs met 1,5% naar 33.232 donateurs. In 2025 is er een nieuwe strategie uitgewerkt voor de komende vijf jaar, waarmee we een groei willen realiseren in zowel de inkomsten als de aantallen donateurs en giftgevers.

Inkomsten uit fondsenwerving

In 2025 bedroeg de totale inkomsten uit fondsenwerving € 2,6 miljoen. Deze steun komt tot stand door ruim 33.000 jaarlijkse donateurs, zakelijke donateurs, vermogensfondsen en nalatenschappen. Het aantal grote giften is opvallend; een groeiend deel van onze inkomsten is afkomstig van grote gevers. Dit is mede het resultaat van onze persoonlijke aanpak, waarbij de relatiemanager in samenspraak met giftgevers specifieke projecten of aankopen uitkiest. Hier zien we groeimogelijkheden voor de toekomst. Het introduceren van een vernieuwde brochure 'Schenken & nalaten aan de Noord-Hollandse natuur' haakt daarop in.

Noord-Hollands Natuurfonds

In 2025 bestond het Noord-Hollands Natuurfonds vijf jaar, zie ook onder ambitie 5. Het fonds heeft zich bewezen als een populaire keuze voor bestaande en nieuwe giftgevers. Dit jaar is 220.000 euro gedoneerd voor de aankoop van grond. Mede dankzij deze donaties hebben we nieuwe aankopen kunnen doen: Zandpolder en Westerveer. Tijdens de communicatie voor een tweede aankoop in de Zuurvenspolder hebben we een extra actie gedaan om lokaal in Bergen geld te werven via een huis-aan-huis-mailing. Deze mailing had een goede respons en biedt aanknopingspunten voor nieuwe aankopen in de toekomst.

Digitalisering periodiek Schenken

We zijn een samenwerking met Seneca gestart om het afsluiten van een periodieke schenking overeenkomst ook digitaal aan te bieden. Mede dankzij het gemak voor potentiële schenkers die de digitale contractafhandeling biedt zien we het aantal periodieke schenkers verder groeien.

Giftacties onder donateurs

In 2025 zijn twee giftacties ontwikkeld om extra beheer- en herstelmaatregelen te kunnen financieren:

Extraaatje voor het Weidevogelfonds

Opbrengst: 35.000 euro. Het weidevogelfonds heeft ervoor gezorgd dat we al veel extra maatregelen hebben kunnen financieren voor de weidevogel. Door de al gerealiseerde projecten onder de aandacht te brengen en de nog aanvullende wensen te presenteren vroegen we mensen bij te dragen aan het fonds. Dit leverde een extra opbrengst op van € 35.000. Hiermee is het mogelijk aankomende jaren weer herstel- en beheersmaatregelen te kunnen financieren.

Herstel van amfibieënpoelen

Opbrengst: 60.000 euro. In juni deden we een oproep onder natuurliefhebbers om te doneren voor het herstel van elf poelen, klein en groot. Onder andere in de Groene Driehoek bij Assum, het Zeerijdsdijkje bij Castricum, in Westfriesland bij Winkel, Hensbroek en in de Grafelijkheidsduinen bij Den Helder. Via een crowdfundingactie is meer dan 60.000 euro bijeengebracht dankzij honderden Beschermers, omwonenden en natuurliefhebbers. Dankzij de steun zijn al vier poelen opgeknapt. De zeven

andere poelen worden in 2026 aangepakt.

Bijzondere giften

In 2025 mochten we een aantal bijzonder grote giften ontvangen. Projecten en/of maatregelen die niet vanuit de reguliere begroting konden gefinancierd, werden hierdoor toch mogelijk. Zoals een grote gift voor het oeverherstel in de Ronde Hoep. Giften voor de ontwikkeling van de Zandpolder (26.000 en 10.000 euro), een gift voor maatregelen voor de weidevogel rondom Uitgeest (10.000 euro) en substantiële bijdrages voor aankopen van grond (50.000 euro en 120.000 euro).

Hoop in de Hoep

Speciaal was ook de actie van regisseur Pim Giel. Die door verkoop van sleutelhangers en de donatiemogelijkheid bij de ticketverkoop bij de vertoning van zijn film ‘Hoop in de Hoep’ een bedrag van ruim 7.500 euro ophaalde voor herstelwerkzaamheden in deze Ronde Hoep. Voor de Beschermers in de regio organiseerden we een speciale filmavond om ‘Hoop in de Hoep’ te bekijken. Met een nagesprek tussen Pim Giel en onze weidevogelboswachter op het podium. Het werd een zeer geslaagde avond.

Fondsen op Naam

In 2025 beschikte Landschap Noord-Holland over 6 fondsen op naam, waarvan twee met de oprichting datum in 2025:

- Ammerlaan-Beuken Fonds
- Immerlien Kramer Fonds
- Van der Laan-Bakker Fonds
- AnPi Fonds
- Ravioli 2017 Fonds
- Jobotan Fonds

Nalatenschappen

In 2025 zijn er 14 nalatenschappen aangemeld, met een beoogde waarde van 1,9 miljoen euro. De inkomsten uit nalatenschappen bedragen 674.716 euro.

Zakelijke donateurs

In 2025 mochten we ook weer rekenen op steun van zakelijke donateurs. Zowel structureel (21 BedrijfsVrienden en 3 excellente partners) als op projectbasis (sponsors). Zij zorgen voor een bijdrage van ruim 51.000 euro. Dit jaar verwelkomden we Ansvarldéa als nieuwe bedrijfsvriend en ontvingen we een aanvullende

sponsoring van Prommenz voor het mogelijk maken van de Kemphaan Penning.

Vermogensfondsen

De onderstaande projecten hebben in 2025 een toekenning van financiering mogen ontvangen van vermogensfondsen:

Project	Vermogensfonds	Bedrag
Educatie video Eendenkooi 't Zand	Cultuurfonds	€ 7.500
Vernieuwing Hekwerk Klaas Hoorn- en Kijfpolder	Stichting Behoud Alkmaardermeer en omgeving	€ 12.000
Aankoop Zuurvenspolder – Bergen	Cultuurfonds	€ 75.000
Inzet vrijwilligers bij monitoring kwaliteit landschap	Stichting de Versterking	€ 10.000
Herstel Paddenpoelen	Stichting de Liem	€ 4.300
Herstel Boomgaard, rolstoelvriendelijk pad Ilperveld en aanschaf wiepen-apparaat	Blom de Wagt Foundation	€ 7.500

Financieel beleid en financiële resultaten

Algemeen

Landschap Noord-Holland heeft als stichting geen winststreven. In principe zorgen we ervoor dat de bestedingen niet hoger zijn dan de beschikbare middelen. Om dit te waarborgen wordt voorafgaand aan elk kalenderjaar een sluitende begroting opgesteld voor baten en lasten, die door de Raad van Toezicht wordt goedgekeurd. Voor incidentele uitgaven buiten de begroting worden aparte voorstellen ingediend. Ook hiervoor is de toestemming van de Raad van Toezicht vereist, voordat gebruik kan worden gemaakt van de daarvoor beschikbare reserves en fondsen.

In de jaarrekening worden in de Staat van baten en lasten de uitkomsten vergeleken met de begroting en vorig jaar. In het overzicht Bestemming van

baten en lasten wordt weergegeven hoe het saldo van baten en lasten is. De onttrekkingen aan reserves en fondsen en de toevoegingen aan reserves en fondsen zijn daarin verwerkt.

Financiële resultaten

Net als vorig jaar is in 2025 het algehele niveau van activiteiten om onze doelstellingen te realiseren weer wat gestegen. Dit is mogelijk gemaakt door het verwerven van meer baten, zoals hieronder en verder in dit hoofdstuk toegelicht, en ruim 5% uitbreiding van de capaciteit van onze medewerkers.

Onze baten van particulieren dalen € 676.000 omdat we dit jaar minder uit nalatenschappen ontvingen. Van de Postcodeloterij werd een

Krokussen op Leyduin / Foto: Bas Meeuws

éénmalige extra ondersteuning van € 125.000.

De baten van subsidies van overheden stegen met € 4.958.000 gedeeltelijk vanwege een betere classificering van baten die eerder onder baten als tegenprestatie werden weergegeven. Verder stegen zij aanzienlijk omdat het weer beter is gelukt om de subsidiemogelijkheden te benutten, deels door een betere structurering van de werkzaamheden van de afdeling Natuurlijke Zaken, deels door een iets uitbreiding van het aantal medewerkers.

Binnen de categorie baten van andere organisaties zonder winststreven was er een toename van € 673.000. Deze stijging is volledig toe te schrijven aan de verhoging van de bijdragen van Vogelbescherming Nederland, in het kader van een groot project gericht op het herstel van gezonde vogelpopulaties in het Waddengebied.

De € 2.258.000 afname van de baten uit de levering van diensten wordt geheel verklaard door de hiervoor genoemde betere classificering naar baten van subsidies van overheden.

De daling van overige baten met € 500.000 wordt voor een aanzienlijk deel verklaard door de afwezigheid van een eenmalige bate in 2024 van € 300.000: de vergoeding voor het sluiten van een spoorwegaanpak.

Met de stijging van de baten hebben de uitgaven voor onze activiteiten ook kunnen stijgen. De belangrijkste stijgingen zijn de uitgaven voor uitbesteed werk, met € 2.299.000 voor bijvoorbeeld de inzet van specialistisch onderzoek en aannemers. Voor het overige hebben we € 212.000 meer aan aankopen kunnen besteden, € 151.000 meer aan ICT-kosten uitgegeven vanwege een aantal grotere projecten die zijn uitgevoerd en € 134.000 hogere rentekosten opgelopen vanwege een nieuw afgesloten lening en opgelopen rente voor het nog uitstaande deel van de VGG-schikking.

Bronnen van inkomsten

De belangrijkste inkomstenbronnen voor de werkorganisatie zijn bijdragen van subsidieverleners (provinciaal en landelijk), donateurs en de Nationale Postcode Loterij. De jaarlijkse bijdrage van de Postcode Loterij, wordt via LandschappenNL overgemaakt

aan Landschap Noord Holland. De bijdrage is ingezet voor het Betrekken bij Groen programma, de bescherming van weidevogels, ons cultureel erfgoed en het ontwikkelen van toekomstbestendige natuur. De andere belangrijke inkomstenbronnen voor de werkorganisatie zijn bijdragen van subsidieverleners (provinciaal en landelijk) en donateurs.

Een aandachtspunt voor Landschap Noord Holland is het risico op het wegvallen van structurele subsidies in de toekomst. We volgen deze ontwikkelingen nauwgezet en maken waar nodig gebruik van lobby en public relations om mogelijke ongewenste beleidswijzigingen tegen te gaan.

Natuurlijke Zaken

In 2025 werd Natuurlijke Zaken één. De afdelingen Groenploeg (GP) en Onderzoek & Advies (O&A) zijn opgegaan in drie teams en een programma, nl. team Inrichting en Beheer (voorheen GP), team Gebiedsontwikkeling, team Ecologie en programma Innovatie (voorheen O&A). Deze teams worden aangestuurd door nieuw aangestelde teamleiders en het voormalig afdelingshoofd Groenploeg. Samen met het nieuw aangestelde hoofd Natuurlijke Zaken vormen zij het MT van Natuurlijke Zaken.

De extra beschikbare managementaandacht richtte zich in 2025 vooral op de éénwording van acquisitie- en verkoopprocessen, de aansturing van de organisatie als geheel, de sturing op productiviteit in de teams, op kostenbesparing en op het binnenhalen van mooie rendabele projecten volgens de commerciële strategie. Dit werd gecombineerd met meer inzet vanuit Financiën op financiële maand- en kwartaalcijfers, waardoor inzicht ontstond in te plegen interventies. Dit heeft gezorgd voor een beter resultaat dan in 2024.

Gebieden

Binnen de afdeling Gebieden is de begroting op operationeel niveau en wat betreft het meerjarige (non-cyclische) beheer op orde. Sinds 2025 zijn ook voor het planmatige vastgoedonderhoud op basis van een meerjarenonderhoudsplan en de vastgoedstrategie adequate reserveringen opgenomen in de begrotingscyclus. Hiermee is de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden ook voor de toekomst veiliggesteld.

Communicatie en marketing

Het meerjarenplan Communicatie & Marketing en de meerjarenstrategie Achterban en fondsenwerving zijn leidend voor de afdeling Communicatie en Marketing. Solide steun van onze achterban, inhoudelijk en financieel, is van belang voor de primaire doelstellingen van de stichting. In 2025 heeft de afdeling de gestelde financiële doelen ruimschoots behaald. Het programmaplan Financiering grondaankoop via fondsenwerving is leidend om geld voor grondaankoop te verwerven zodat we de ambitie van 250 hectare extra grond voor natuur in de meerjarenbeleidsplanperiode tot en met 2026 ook financieel kunnen realiseren.

Betrekken bij Groen

Binnen deze afdeling is sprake van een subsidie buiten uitvoeringsregeling van de Provincie Noord-Holland vanuit het programma Groen Kapitaal. Deze subsidie vormt samen met de bijdrage uit de Postcode Loterij de vaste financiële basis van deze afdeling. Naast deze structurele subsidies is jaarlijks sprake van conjuncturele geldstromen gekoppeld aan de doelstellingen binnen het programma. Wegvallen of tegenvallende mogelijkheden hierbinnen kunnen een risico vormen voor een negatieve bijdrage aan het resultaat. Continue monitoring via de diverse rapportages is daarom de praktijk. Bij tegenvallende cijfers worden vaste medewerkers ingezet binnen overige afdelingen (intern of extern) om de activiteit kostenneutraal uit te voeren.

Financiën & bedrijfsvoering

Kostenbeheersing is een primaire doelstelling binnen deze afdeling. Het begrotingsresultaat van

afzonderlijke afdelingen is nauw verbonden aan de doelen die door het managementteam zijn vastgesteld.

Algemeen - Balans & Liquiditeit

De balansverhoudingen van de organisatie zijn nog steeds gezond. Om de vertraagde ontvangst van subsidiebedragen te ondervangen is tegen het einde van het jaar een hypothecaire lening van € 2 miljoen afgesloten die in de komende paar jaren zal worden afgelost.

De solvabiliteit (45%) en liquiditeit (2,1) zijn, voornamelijk door aanwending van de reserves voor aankopen, weliswaar afgenomen, maar blijven van voldoende niveau. De toevoeging aan de continuïteitsreserve is meer dan het door de Raad van Toezicht afgesproken minimum om binnen de komende jaren tot de doelwaarde (nu € 2,5 miljoen) te komen.

Continuïteitsreserve

Deze reserve is ingesteld om de financiële risico's van de stichting op korte en middellange termijn af te dekken. Het doel is om te waarborgen dat de stichting haar doelstellingen ook in de toekomst kan blijven uitvoeren. Deze reserve wordt beschouwd als het weerstandsvermogen van de stichting.

In deze periode heeft de Raad van Toezicht ingestemd om het jaar voor het bereiken van de nieuwe streefwaarde van de continuïteitsreserve aan te passen naar 2031. De jaarlijks herrekende streefwaarde bedraagt eind dit verslagjaar: € 2,5 miljoen (2024: € 2,5 miljoen).

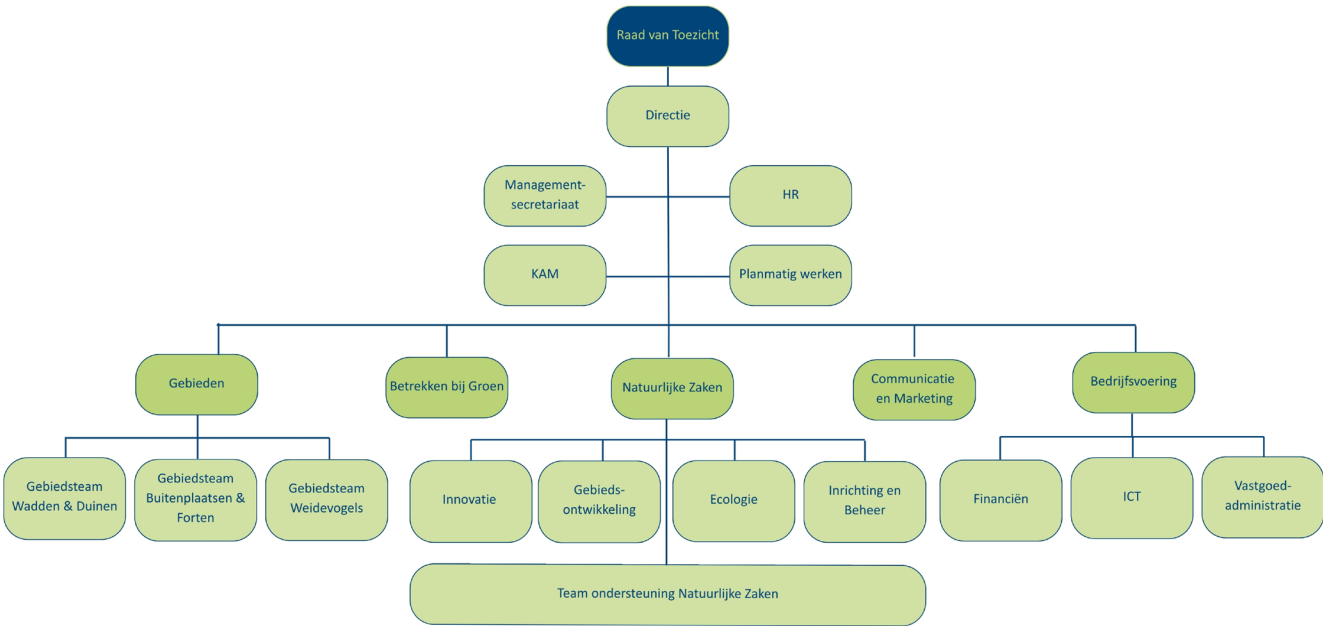
Ter voorbereiding van de vergaderingen van de Raad van Toezicht functioneert een Financiële Commissie bestaande uit twee leden van de Raad van Toezicht. De Financiële Commissie bereidt de financiële onderwerpen voor ten behoeve van een effectieve bespreking in de Raad van Toezicht en adviseert de Raad van Toezicht. De directeur brengt de conceptnotities in en geeft toelichting op en legt verantwoording af over de gemaakte keuzes. Aandacht behoevende kwesties of noodzakelijke afwegingen worden in de Financiële Commissie (voor)besproken. Ook is er tijd om van gedachten te wisselen en een gezamenlijk beeld te vormen over het korte en lange termijn financiële beleid van Landschap Noord-Holland.

Uiteindelijke besluiten en goedkeuringen met betrekking tot de financiële onderwerpen

worden genomen in de Raad van Toezicht. Het functioneren van de directeur wordt jaarlijks geëvalueerd door de Raad van Toezicht. De voorzitter plus een lid van de Raad van Toezicht vormen de remuneratie commissie en houden het jaarlijkse functioneringsgesprek en het jaarlijkse beoordelingsgesprek met de directeur. Onderdeel van de controle op toezicht, bestuur en uitvoering vormt ook een zelfevaluatie van de Raad van Toezicht. Deze op te stellen evaluatie zorgt voor een betrouwbaar beeld over het functioneren en de effectiviteit van haar leden en samenwerking en biedt aanknopingspunten voor verbeteringen in het functioneren en de werkwijze van de Raad van Toezicht. Eén keer per twee jaar wordt de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht begeleid door een onafhankelijke partij, dit is in de statuten van de organisatie vastgelegd.

Organogram

Hieronder is een organogram van de organisatie opgenomen.

Governance

Organisatiestructuur

De organisatie wordt geleid door één directeur. De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de opstelling van het beleid en de uitvoering van het werk zoals neergelegd in het Meerjarenbeleidsplan en het daarmee verbonden jaarplan met de vastgestelde begroting. De directeur is daarbij gebonden aan het directiestatuut.

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het door de directeur gevoerde beleid. De leden van de Raad van Toezicht vervullen hun toezichtstaak voor vier jaar met mogelijkheid tot verlenging. Er is een rooster van aftreden vastgesteld.

Samenstelling Directie

Hieronder zijn de naam en nevenfuncties van de directeur weergegeven.

Naam	Nevenfuncties in 2025
Bas Rüter	- Lid van de Raad van Toezicht van De Vlinderstichting - Voorzitter Algemene Ledenvergadering van de coöperatieve vereniging Bionext, de brancheorganisatie voor de biologische landbouw - Lid Algemeen Bestuur van de Topsector Agrifood namens het duurzame MKB - Bestuurslid portefeuille duurzaamheid VvE Julianaduin - Lid Natuurinclusief Nationaal Overleg van het Collectief Natuurinclusief namens de Groene Elf - Lid Raad van Toezicht van het Holomicrobioom Instituut - Lid Maatschappelijke Adviesraad van Royal FrieslandCampina

Samenstelling Raad van Toezicht

Hieronder is een overzicht opgenomen met de namen en relevante nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht van Landschap Noord-Holland in 2025.

Naam	Nevenfuncties
Luc Kohsiek, lid tot en met 27 juni 2024 voorzitter vanaf 28 juni 2024	- Voorzitter RVC drinkwaterbedrijf Evides - Voorzitter RvA Wageningen Marien - Voorzitter Adviescommissie Infrastructuur ministerie I&W - Lid RvT Geonovum - Lid RvT Zuiderzeemuseum
Jeroen Huisman, lid tot en met 12 november 2025	- Bestuurder van Bjust BV - Interim CFO & Projectmanager Meten is Weten Spaarnelanden NV - Voorzitter Stichting Felix voor het goede doel - Lid Kascommissie VVE Hotel de Timmerfabriek - Lid Raad van Toezicht Stichting Zandvoort Beyond

Rosemarijn Dral, voorzitter tot en met 27 juni 2024 lid met ingang van 28 juni 2024	- Lid Tweede Kamer (tot 12 november 2025) - Lid Raad van Toezicht LandschappenNL
Vera Dalm, lid	- Programmamanager Groene Schaalsprong, Klimaatadaptatie en Bomen voor de gemeente Utrecht (functie) - Adviseur Interbestuurlijk Programma VTH (zelfstandig) - MOTIVAR; begeleiden van workshops en gesprekken (zelfstandig) - Voorzitter GroenLinks afdeling de Ronde Venen (onbezoldigd) - Bestuurslid bij diverse muziekorganisaties (onbezoldigd) - Voorzitter Bestuur Pynarello (onbezoldigd)
Fred Ruiten, lid	- Wethouder en locoburgemeester in de gemeente Dijk en Waard - Lid van het dagelijks bestuur Geestmerambacht - Lid dagelijks bestuur Cocensus - Lid dagelijks bestuur Zaffier - Lid algemeen bestuur Regionaal Historisch Centrum Alkmaar - Penningmeester van de stichting 180 - Lid Raad van Toezicht stichting Click F1 - Penningmeester stichting Kapelkerk Alkmaar - Penningmeester stichting Truus Wijsmuller-Meijer
Hanneke Propitius, lid	- Directeur-bestuurder stichting Lezen en Schrijven - Bestuurslid R.G. Ruijs stichting- Bevrijdingsfestival Den Haag
Cees-Jan Smit, lid met ingang van 12 november 2025	Partner CFO services @ Beerensteyn Partners

Bezoldigingsbeleid

Directie, Raad van Toezicht en medewerkers

Directie
De werkorganisatie van Landschap Noord-Holland wordt geleid door een directeur-bestuurder. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt Landschap Noord-Holland mede de ‘Regeling Beloning directeuren van Goede Doelenorganisaties’. Deze regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij Landschap Noord-Holland vindt plaats door de Raad van Toezicht. Dit leidt tot een zogenaamde BSD-score van 465 punten met een maximaal normbedrag voor jaarinkomen-belaste vergoeding/bijtellingsen, werkgeversbijdrage pensioen en overige beloningen op termijn samen van € 212.515 (1 fte/12 mnd.).

Gedragcode en richtlijnen

Gedragcode medewerkers
Vertrouwen is de basis voor het werken bij Landschap Noord-Holland. Als Goede Doelen organisatie willen we onze beloftes nakomen en integer opereren. Wij zijn ons bewust van onze maatschappelijke rol en het vertrouwen dat mensen die - op wat voor manier dan ook - betrokken zijn bij ons werk, in ons stellen. Hier willen wij integer mee omgaan. Daarom hebben wij kenwaarden opgesteld hoe wij willen werken en gedragsregels opgesteld die de medewerkers in staat stellen activiteiten op een integere wijze uit te voeren. Deze gedragsregels zijn vastgelegd in de gedragscode van Landschap Noord-Holland. Om dit onderwerp bespreekbaar te houden werken we met een jaarlijkse Integriteitsagenda. Met een integriteitstraining laten we nieuwe medewerkers kennis maken hoe integer te handelen en wat onze manier van werken is, met praktische voorbeelden en tips. De leidinggevendenden besteden aandacht aan het onderwerp in hun werkoverleggen en sinds dit jaar ook in het jaarlijkse evaluatiegesprek met de medewerkers.

Gedragcode Raad van Toezicht ‘Code of conduct’
Alle leden van de Raad van Toezicht hebben een ‘Code of Conduct’ ondertekend. Met deze

Het voor de toetsing aan het geldende maximum relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg totaal (2025) € 141.682. Dit totaal bleef onder het bovengenoemde maximum. Naast voornoemde regeling is getoetst aan de Wet Normering Topinkomens: de uitwerking hiervan vindt u in de Jaarrekening onder Bezoldiging directie.

Raad van Toezicht
De leden van de Raad van Toezicht voeren hun activiteiten onbezoldigd uit.

Medewerkers
Landschap Noord-Holland hanteert de CAO Bos & Natuur, ondernemingsdeel Landschappen met de bijbehorende salaristabellen.

gedragcode voor onze bestuurders geven wij invulling aan een betrokken vorm van integriteit.

Vertrouwenspersoon, externe vertrouwenspersoon en klokkenluidersregeling
We nemen onze verantwoordelijkheid in het bieden van vertrouwelijke ondersteuning met behoud van anonimiteit bij klachten of schendingen van persoonlijke of organisatorische integriteit. Medewerkers hebben de mogelijkheid om zowel een interne als externe vertrouwenspersoon te raadplegen. Bij vermoedens van fraude of financiële integriteitsproblemen is de externe vertrouwenspersoon bevoegd om op te treden en door te verwijzen naar het Huis van Klokkenluiders. Deze regelingen zijn intern geborgd en worden ook gepubliceerd op de website van Landschap Noord-Holland. In 2025 is de interne vertrouwenspersoon 10 keer geraadpleegd door medewerkers. De externe vertrouwenspersoon is drie keer benaderd, waarvan 1 medewerker en 2 vrijwilligers. Deze cijfers worden op anonieme basis besproken in het managementteam.

Certificeringen: Kwaliteit, Arbo, Milieu en Duurzaamheid

ISO 9001 en VCA*
De afdelingen onder Natuurlijke Zaken zijn ISO 9001 en VCA* (alleen Team Inrichting & Beheer) gecertificeerd. De controleaudits zijn met positief resultaat afgerond in oktober 2025. Er werd tijdens de VCA-controleaudit één afwijking geconstateerd, welke in november 2025 is afgehandeld.

Groenkeur en Kleurkeur Groen
De afdelingen onder Natuurlijke Zaken zijn Groenkeur en Kleurkeur Groen gecertificeerd.

Groenkeur
Groenkeur is een norm die aanvullende eisen stelt. Groenkeur is een norm, gericht op landschapsonderhoud, met een eisenpakket aanvullend op de ISO-9001. Dit aanvullende eisenpakket bevat eisen m.b.t. werkmethode, opleidingseisen, interne kennisdeling, meting van klanttevredenheid en eisen m.b.t. vijf duurzaamheidsthema’s (klimaat, milieu, biodiversiteit, circulariteit en mens). De duurzaamheidsthema’s hebben we eind 2024 opgenomen in ons ‘Meerjarenplan Duurzaamheid 2025-2027’. Tijdens de controleaudit, uitgevoerd in oktober 2025, is dit uitvoerig aan bod gekomen en werden hierop geen afwijkingen geconstateerd. Wel zijn twee afwijkingen geconstateerd voor het beter aantoonbaar maken van onze klanttevredenheidsmetingen en het vastleggen van het aantal uren welke we besteden aan interne kennisdeling, dit zullen we in 2026 oppakken.

Kleurkeur Groen
Kleurkeur Groen, mede ontwikkeld door de Vlinderstichting, is een aanvulling op de Groenkeur. Het Kleurkeur Groen heeft een eisenpakket dat zich richt op het ecologisch beheren van bermen en groenstroken en stelt ook eisen aan de vakbekwaamheid en opleidingen van medewerkers. Tijdens de controleaudit zijn geen afwijkingen geconstateerd.

SNL-beheercyclus
Volgens de beheercyclus van LNH doorloopt een natuurerrein opeenvolgend verschillende activiteiten, waaronder SNL-monitoring, een kwaliteitsbeoordeling en het schrijven van een beheerplan. In 2025 hebben we onder andere in

het IJperveld een vegetatiekartering uitgevoerd en zijn met name de gebieden die vallen onder regio Weidevogels geïnventariseerd op SNL soorten. Van onze terreinen rondom het Alkmaardermeer, Eilandspolder en Ronde Hoep is een kwaliteitstoets gemaakt, zo ook voor enkele kleinere gebieden. Ook is voor sommige gebieden een nieuw beheerplan geschreven, op deze manier voldoen we aan de eisen die worden gesteld die vallen onder de SNL Certificering.

Interne audits worden uitgevoerd door de KAM-coördinator.

Goede Doelen Organisatie
Als Goede Doelen Organisatie laten we graag zien dat Landschap Noord-Holland zorgvuldig omspringt met donaties en andere inkomsten. Daarom zijn wij aangesloten bij de branchevereniging Goede Doelen Nederland en volgen wij de Erkenningregeling Goede Doelen 2016. We leggen verantwoording af via het jaarverslag, jaaroverzicht en de tweejaarlijkse impactmeting door Landschappen NL. Voorjaar 2026 publiceren we de impactmeting 2025.

Erkenningregeling en keurmerk
Het CBF heeft de normstelling voor goede doelen aangescherpt. De terugkoppeling van het CBF in 2025 op het self-assessment van Landschap Noord-Holland is daarom een mooi moment om te zien waar we voldoen aan de aangescherpte normen en waar verdere ontwikkeling en borging van de kwaliteit van onze organisatie gewenst is. Het CBF concludeerde dat we op 31 punten voldoen en gaven zeven actiepunten en twee aanbevelingen mee, deze brengen we in de eerste helft van 2026 op orde.

Overige richtlijnen

SBF Code voor Goed Bestuur
Deze code belichaamt de ambitie van de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF) om een nieuwe, uniforme standaard voor goed bestuur bij filantropische instellingen te creëren. Landschap Noord-Holland onderschrijft de principes van de SBF Code voor Goed Bestuur

Richtlijn 650
Onze jaarrekening is opgesteld volgens, in overeenstemming met de Richtlijn 650 (onderdeel van richtlijnen voor de jaarverslaggeving van de

Raad voor de jaarverslaggeving). Een Register Accountant controleert de jaarrekening, publicatie gebeurt via onze website.

ANBI-status

Wij zijn een Algemeen Nut Beogende Instelling, kortweg ANBI, wat betekent dat we ons voor minstens 90% inzetten voor het algemeen nut. De Belastingdienst stelt voorwaarden aan organisaties

die een ANBI willen zijn. Een organisatie die daaraan voldoet, krijgt de ANBI-status. Dat is aantrekkelijk voor donateurs omdat giften aan een ANBI-belastingvoordeel kunnen opleveren. Dit geldt zowel voor losse giften via de giftenaftrek als via periodieke giften. En als ANBI betaalt Landschap Noord-Holland geen erf- of schenkbelasting. De ANBI-status staat op onze website vermeld.

Communicatie met belanghebbenden

We streven naar een open dialoog met belanghebbenden die zijn onder te verdelen in vrijwilligers en medewerkers, beschermers, schenkers, relaties, bedrijven, vrienden, overheden, semioverheden, particulieren, natuur- en milieuorganisaties, agrariërs en hun organisaties en andere betrokkenen. Zo hebben we veelvuldig bestuurlijk en ambtelijk overleg met de provincie Noord-Holland en andere overheden.

We hechten aan verantwoording met een helder jaarverslag en jaarrekening aan o.a. de subsidiegevers, donateurs, Beschermers, sponsors en BedrijfsVrienden. Ook brengen we een publieksvriendelijk jaaroverzicht uit. De website is een belangrijk informatiekanaal, net als het kwartaalmagazine (voor onze achterban). Wij zijn tijdens kantoordagen bereikbaar via onze Front Office in Heiloo. We beantwoorden jaarlijks honderden telefoontjes en e-mails met vragen van natuurliefhebbers, recreanten, omwonenden en andere betrokkenen. Donateurs die opzeggen, kunnen dat eenvoudig doen via onze website, telefonisch en per mail.

Als het mogelijk en zinvol is, betrekken we onze natuurliefhebbers in onze lobby bij politieke besluitvormende processen. Dit gaat vaak om ruimtelijke inpassingsvraagstukken zoals de Regionale Energie Transitie en de plaats van zonne- en windenergie (2021), tegengaan van versoepeling van Beschermd Landschappen (2024), aanlanding uit zee van stroomkabels op de juiste plek (2024).

Daarnaast zoeken we veelvuldig de publiciteit via o.a. persberichten en interviews. Ook verschijnt er 12 maal per jaar een digitale nieuwsbrief waarmee wij ruim 60.000 abonnees informeren over actualiteiten in de natuur en over onze organisatie. Voor grote gevers organiseren wij bijzondere activiteiten waarop zij op een aansprekende plek in de natuur worden geïnformeerd over de resultaten van onze inzet. Bij fondsenwervende acties nodigen wij geregeld donateurs uit om ter plaatse te zien hoe hun bijdrage is/wordt besteed. Dit wordt bijzonder op prijs gesteld.

Het team Inrichting & Beheer heeft enkele jongvolwassenen vanuit het doelgroep register aan het werk. Zij krijgen een leerwerkplek aangeboden voor 3 jaar waarin zij het vak leren en een salaris verdienen. Daarnaast is LNH een erkend leerwerk bedrijf waarin stagiaires van praktijkschool tot hbo een passende stageplek vinden. De postbezorging wordt uitgevoerd door een organisatie die werkt met mensen vanuit het doelgroep-register en heeft op de prestatieladder socialer ondernemen ook trede drie bereikt, de hoogst haalbare trede die de 10% best presterende werkgevers op dit terrein in Nederland vormt.

Sinds augustus 2025 zijn we erkend door het PSO-keurmerk Trede 3. Dit is de hoogst haalbare erkenning op de Prestatieladder Socialer Ondernemen. Met dit keurmerk bevestigen we dat we tot de 10% koplopers behoren in het creëren

van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het keurmerk is twee jaar geldig en benadrukt dat we bewust bijdragen aan een samenleving waarin iedereen telt.

Een aantal jaar geleden hebben wij onze compleet vernieuwde en verduurzaamde kantoorpand betrokken. Dit kantoorpand is nagenoeg klimaatneutraal. Ook werken we bijna 100% in “the cloud” en zijn we als kantoor bijna papiervrij. De elektriciteit die we gebruiken wekken we zo veel mogelijk zelf op. Dit gebeurt inmiddels op de locaties Heiloo (256 zonnepanelen), IJperveld (600 zonnepanelen) en Busch & Dam (85 zonnepanelen). De energie die we niet zelf opwekken met onze zonnepanelen en warmtepompen, betrekken we bij een leverancier van duurzame energie. Alle kantoorlocaties en onze gebouwen proberen wij steeds verder te verduurzamen.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzaamheid is vanzelfsprekend een centraal punt in het handelen van onze organisatie. In ons meerjarenbeleidsplan 2022-2026 hebben we verdere verduurzaming van onze organisatie als belangrijke interne doelstelling opgenomen. In 2025 hebben wij ons wagenpark verder geëlektrificeerd en biodiesel (HVO100) in gebruik

genomen voor ons materieel en de dieselmotoren. Daarnaast is de rapportage en het opstellen van meetbare doelstellingen en beleid volgens de CO₂ Prestatieladder op trede 3 afgerond met het publiceren van het CO₂ beleidsplan 2025 – 2040. Halverwege 2025 zijn wij gecertificeerd voor de CO₂ Prestatieladder op trede 3.

Jaarrekening

Ransuil / Foto: Peter van Graafeiland

Jaarrekening 2025
Stichting Landschap Noord-Holland

Jaarrekening

Jaarrekening

- Balans per 31 december 2025
- Staat van baten en lasten over 2025
- Bestemming resultaat
- Kasstroomoverzicht

- Toelichting algemeen
- Toelichting op de balans
- Toelichting op de staat van baten en lasten

Overige gegevens

Controleverklaring

Balans per 31 december 2025 (na resultaatbestemming)			
	31-12-2025	31-12-2024	
ACTIVA	€	€	
(*1000)			
<i>Immateriële vaste activa</i>	19	34	
<i>Materiële vaste activa</i>	5.118	4.739	
<i>Financiële vaste activa</i>	187	193	
	5.324	4.966	
<i>Voorraden</i>	3	2	
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>	12.456	11.159	
<i>Liquide middelen</i>	1.987	2.567	
	14.446	13.728	
Totaal	19.770	18.694	

PASSIVA			
(*1000)			
<i>Reserves en fondsen</i>			
- reserves			
continuïteitsreserve	1.036	602	
bestemmingsreserve	4.967	6.735	
	6.003	7.337	
- fondsen			
bestemmingsfondsen	2.882	2.831	
	8.885	10.168	
<i>Voorzieningen</i>	299	249	
<i>Langlopende schulden</i>	3.834	1.803	
<i>Kortlopende schulden</i>	6.752	6.474	
Totaal	19.770	18.694	

Staat van baten en lasten over 2025				
	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024	
BATEN	€	€	€	
(*1000)				
- Baten van particulieren	2.470	1.476	3.146	
- Baten van bedrijven	50	55	77	
- Baten van loterijorganisaties	1.250	1.125	1.125	
- Baten van subsidies van overheden	8.845	10.467	3.887	
- Baten van andere organisaties zonder winststreven	2.013	-	1.340	
	14.628	13.123	9.575	
- Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	5.275	5.377	7.533	
- Inkomsten beheer eigen terreinen	1.032	990	887	
- Overige baten	246	308	746	
Som van de baten	21.181	19.798	18.741	
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
- Duurzaam beheer	19.713	17.236	16.291	
- VGG schikking			3.543	
- Maatschappelijke verankering	1.271	1.049	1.016	
	20.984	18.285	20.850	
Wervingskosten	354	418	309	
Kosten beheer en administratie	1.127	1.067	1.504	
Som van de lasten	22.464	19.770	22.663	
Saldo voor buitengewone last en vennootschapsbelasting	1.283-	28	3.922-	
Vennootschapsbelasting	-	-	-	
Saldo van baten en lasten	1.283-	28	3.922-	
Bestemming van saldo van baten en lasten				
(*1000)	€			
Toevoeging aan de continuïteitsreserve	434			
Per saldo onttrekking aan de bestemmingsreserves	1.660-			
Per saldo onttrekking aan de bestemmingsfondsen	57-			
	1.283-			

Kasstroombegroting

Kasstroom uit operationele activiteiten	2025	2024
(*1000)	€	€
Saldo van baten en lasten	1.283-	3.922-
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	730	660
Mutaties voorzieningen	51	154-
Mutaties werkkapitaal:		
- afname / toename voorraad	1-	2
- afname / toename vorderingen	1.297-	2.984-
- afname / toename kortlopende schulden	278	518-
	<u>1.020-</u>	<u>3.500-</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	1.522-	6.916-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in immateriële vaste activa	11-	17-
Investerings in materiële vaste activa	1.077-	788-
Investerings in financiële vaste activa	-	184
	<u></u>	<u></u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	1.088-	621-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Afname / Toename langlopende schulden	2.031	1.638
	<u></u>	<u></u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	2.031	1.638
NETTO KASSTROOM	<u>580-</u>	<u>5.899-</u>

(*1000)	2025	2024
Saldo liquide middelen per 1 januari	2.567	8.466
Saldo liquide middelen per 31 december	1.987	2.567
	<u>580-</u>	<u>5.899-</u>

Toelichting Algemeen

Algemeen

De Stichting Landschap Noord Holland ('de Stichting') is statutair gevestigd te Heiloo, Schuine Hondsbosschelaan 45a, 1851 HN en ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer: 37073325

De jaarrekening is ingericht volgens de Richtlijn Fondsenwervende instellingen (RJ 650), uitgevaardigd door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Alle in de toelichting vermelde bedragen zijn een veelvoud van € 1.000.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Schattungen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van de Stichting zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaand van de continuïteitsveronderstelling.

Bijzondere posten

In 2024 is een geschil wat liep tussen de Stichting samen met andere Terrein Beherende Organisaties ('TBO's') en Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters ('VGG') tot een schikking gekomen. Gezien de omvang van de bedragen van de schikking zijn deze als zelfstandig benoemde posten opgenomen in de resultatenrekening en in de balans.

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking totaal circa € 77 miljoen storten in een door de VGG op te richten Fonds. Met de middelen in het Fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen.

Er zal een jaarlijkse accountantscontrole plaatsvinden op de besteding van de middelen van het Fonds. Daarbij zal door de accountant worden getoetst of het Fonds de haar beschikbare middelen heeft besteed conform de statutaire doelstellingen van het Fonds. In de statuten van het Fonds is geborgd dat bestedingen van het Fonds ten goede komen aan de natuur. Deze statutaire doelstelling is door de VGG in samenspraak met de TBO's opgesteld en kan alleen na overleg met de TBO's worden gewijzigd.

Toelichting Grondslagen

Grondslagen voor waardering activa en passiva

Voor zover niet anders vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde dan wel op basis van de aanschafwaarde.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de bestede kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

De liniaire afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur van 3 - 5 jaar.

De immateriële vaste activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor de bedrijfsvoering.

Materiële vaste activa

Indien belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwachte gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk onderkend en afgeschreven.

Natuurgebieden, verpachte gebieden en opstallen

Natuurgebieden en daarop gelegen opstallen, worden bij verwerving direct naar nihil afgechreven omdat de gebieden en opstallen in principe niet meer afgestoten worden en in totaliteit geen of zelfs een negatieve opbrengstwaarde hebben. Dat laatste omdat weliswaar in een aantal gevallen pacht of huur in rekening wordt gebracht, maar dat de daarmee verkregen baten niet opwegen tegen de onderhoudskosten.

Ook natuurgebieden en eventuelebijbehorende opstallen, verkregen uit erfstellingen en legaten, worden op nihil gewaardeerd. Opstallen die door de stichting worden herbestemd in bedrijfseconomische zin leiden tot gedeeltelijke activering van de gemaakte kosten die met deze investering gemoeid zijn.

Gebouwen, machines en installaties en overige materiële vaste activa

De minimum investeringsgrens van activa betreft een aanschafwaarde van € 5, voor zover niet gedekt uit projectbijdragen en/of projectsubsidies en worden gewaardeerd tegen aanschafwaarde verminderd met lineaire afschrijvingen op basis van te verwachten gebruiksduur.

Voor de afschrijvingen worden de volgende termijnen in acht genomen			
data- en telecommunicatie	3 of 5 jaar	gebouwen	10, 15 of 25 jaar
verbouwingen	6 of 10 jaar	inventaris	3, 5 of 10 jaar
machines (incl. boten en tractoren)	3, 5, 10 of 20 jaar	vervoermiddelen	2, 5, 8 of 10 jaar
overige bedrijfsmiddelen	3 jaar		

In het geval dat investeringen zijn gefinancierd uit een speciale inzamelingsactie worden de baten uit de inzamelingsactie verwerkt in de staat van baten en lasten en wordt de investering geactiveerd onder de materiële vaste activa. De baten verkregen uit de inzamelingsactie worden via de bestemming van het saldo van baten en lasten toegevoegd aan een bestemmingsfonds. Uit het bestemmingsfonds valt jaarlijks via de bestemming van het saldo van baten en lasten een bedrag vrij naar rato van de afschrijvingen op het materieel vast actief ten gunste van de overige reserves.

Financiële vaste activa

(Afgekochte) landinrichtingsrente wordt geactiveerd tegen de afkoopsom of restwaarde, verminderd met lineaire afschrijving op basis van te verwachten gebruiksduur en verminderd met eventuele subsidies ter zake.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs. De verwerking van voorraden vindt plaats tegen het 'First in - First out' principe. Een eventuele voorziening voor incurantheid wordt hierop in mindering gebracht.

Onderhanden projecten

De projectopbrengsten en -kosten uit hoofde van de onderhanden projecten worden verwerkt als baten en lasten in de staat van baten en lasten naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum ('percentage of completion-methode') Verwachte verliezen op het onderhanden project worden onmiddellijk als last verwerkt.

Toelichting Grondslagen

Voor projecten waarvoor overheidssubsidie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de subsidie overeenkomstig de subsidievoorwaarden, worden baten verantwoord bij het aangaan van een verplichting tot besteding overeenkomstig de subsidievoorwaarden. Voor projecten waarvoor een subsidie wordt ver- kregen zonder terugbetalingsverplichting, worden de baten verwerkt in het jaar van toekenning. Deze verwerkingswijze is bepalend voor de onderhanden werkpositie voor die projecten.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en na de eerste verwerking tegen de geamotiseerde kostprijs. Overlopende activa worden gewaardeerd op kostprijs, een eventuele voorziening voor mogelijke oninbaarheid wordt hierop in mindering gebracht.

Vennootschapsbelasting

Het bedrag wordt gebaseerd op de bruto winst behaald bij die activiteiten die kwalificeren onder de criteria voor vennootschaps- belastingplicht met inachtneming van de permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening enerzijds en volgens de fiscale winstberekening anderzijds. De berekening vindt plaats tegen het actuele belastingtarief.

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is opgenomen om de risico's op korte en middellange termijn af te dekken, het streefniveau is door de Raad van Toezicht vastgesteld op € 2.500 en is de hogere van de twee volgende berekeningswijzen: - de totale gekwantificeerde waarde van de gewogen bedrijfsrisico's - de totale waarde van de na te komen verplichtingen in het geval dat de Stichting haar activiteiten per direct zou staken.

Bestemmingsreserves doelbesteding

De omvang van deze reserves worden bepaald door de door het bestuur specifiek benoemde en door de Raad van Toezicht goedgekeurde maar nog niet geëffectueerde onttrekkingen passend binnen de doelstelling van de organisatie. Tenzij anders aangegeven gebeuren onttrekkingen projectmatig en toevoegingen uit het resultaat van het boekjaar. De bestemmingsreserve betreft geen verplichting.

Guurtje Koster grond- aankoopreserve

Nalatenschap, op naam gesteld in gelijknamig fonds, bestemd voor de aankoop van natuurterreinen. Aanvulling op deze reserve wordt gevormd uit inkomsten op verpachting gronden uit gelijknamige nalatenschap.

Onderzoek en nestbescherming Tapuit

Reserve gevormd om toekomstige effecten van de ontwikkeling van de Tapuit te volgen, monitoren en beïnvloeden.

Cultuurhistorische elementen

Reserve gevormd voor de instandhouding en co- financiering van projecten op het gebied van cultuur-historisch erfgoed.

Soortenbeheer

Reserve gevormd om toekomstige effecten van de ontwikkeling biodiversiteit te volgen, monitoren en beïnvloeden.

Innovatie

Reserve gevormd om in te spelen op ontwikkelingen gericht op duurzaamheid te volgen, monitoren en beïnvloeden.

Communicatie & Educatie

Reserve gevormd om externe communicatie en educatie binnen de kaders de doelstelling van de stichting te vergroten.

Reserve gevormd voor aankoop- ontwikkeling van nieuwe- en bestaande natuurterreinen (in eigendom).

Terreinbeheer (non-cyclisch)

Reserve gevormd om lasten gelijkmatig te verdelen over een periode van vijf boekjaren. De toevoegingen worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van het beheer en de periode die tussen werkzaamheden voor dit beheer verloopt.

Groot- onderhoud vastgoed

Reserve gevormd om de toekomstige uitgaven te egaliseren die noodzakelijk zijn om de gebouwen in goede staat te houden voor die onderdelen die als zelfstandige component geactiveerd kunnen worden. De egalisatie van de overige uitgaven om de gebouwen in goede staat te houden gebeurt met de voorziening groot onderhoud. De berekening is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan, waarin de aard, interval en geraamde kosten van toekomstige onderhoudsactiviteiten zijn opgenomen. Dotatie vindt plaats op basis van het gemiddelde uitgavenniveau.

Toelichting Grondslagen

Bestemmingsreserve beheer gebieden

Voor het beheer van specifieke gebieden geldt een onderhoudsverplichting. Om aan deze verplichting te voldoen zijn beheergelden ontvangen van gemeenten en provincie. Deze onderhoudsverplichting is gefinancierd voor een specifieke looptijd van gemiddeld 25 jaar.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen (door derden bepaald) wordt gevormd door giften die zijn ontvangen naar aanleiding van acties onder de beschermers met een specifiek doel en door een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de best geschatte bedragen noodzakelijk om de verplichtingen af te wikkelen.

Voorziening groot onderhoud

Deze voorziening wordt gevormd om de toekomstige uitgaven te egaliseren die noodzakelijk zijn om de gebouwen in goede staat te houden exclusief de egalisatie van uitgaven voor onderdelen die als zelfstandige component geactiveerd kunnen worden. De egalisatie van deze laatste categorie gebeurt met de reserve groot onderhoud vastgoed.

De berekening is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan, waarin de aard, interval en geraamde kosten van toekomstige onderhoudsactiviteiten zijn opgenomen. Dotatie vindt plaats op basis van het gemiddelde uitgavenniveau.

Voorziening jubileumuitkeringen

Deze voorziening jubileum uitkeringen betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft een contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening langdurig zieke medewerkers

Deze voorziening voor langdurig zieke medewerkers betreft een voorziening voor per balansdatum bestaande verplichtingen tot het doorbetalen van beloningen aan langdurig zieke medewerkers.

Langlopende schulden

Ter realisatie herbestemming Juffershuis te Vogelenzang heeft Stichting Landschap Noord-Holland een langlopende financiering afgesloten bij het Restauratiefonds en het Nationaal Groenfonds. Het Juffershuis is ter zekerheidstelling verpand. De aflossingsverplichtingen korter dan een jaar worden gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Grondslagen voor waardering baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten

Bijdragen van beschermers hebben betrekking op een kalenderjaar. Nieuwe beschermers die zich voor 1 september aanmelden, worden geacht het gehele lopende kalenderjaar beschermer te zijn. Nieuwe aanmeldingen na 1 september worden beschouwd als vooruit ontvangen voor het komende kalenderjaar.

De baten uit nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling, dan wel als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording is ontvangen. Tevens worden uitbetalingen in de vorm van voorschotten in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen verwerkt.

Voor projecten waarvoor overheidssubsidie wordt verkregen waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de subsidie overeenkomstig de subsidievoorwaarden, worden baten verantwoord bij het aangaan van een verplichting tot besteding overeenkomstig de subsidievoorwaarden. Voor projecten waarvoor een subsidie wordt verkregen zonder terugbetalingsverplichting, worden de baten verwerkt in het jaar van toekenning.

Toelichting Grondslagen

Onder giften worden van derzelve verkregen middelen verstaan, welke door de Stichting om niet zijn verkregen en die een incidenteel karakter hebben. Indien aanwending van de verkregen middelen is verbonden aan nadere voorwaarden, wordt in de balans een bestemmingsfonds opgenomen ter hoogte van het uit deze voorwaarden voortvloeiende bedrag.

Baten uit loterijorganisaties worden verantwoord in het boekjaar waarin sprake is van een onvoorwaardelijke vordering

Lasten

Kosten zijn zo direct mogelijk toegerekend aan de onderdelen van de doelstellingen, werving baten en beheer en administratie.

Kostprijs

De kostprijs bestaat uit alle direct aan de baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten gerelateerde kosten met een opslag voor algemene kosten.

Salarissen

Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi) publieke sector (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de Beleidsregel toepassing WNT.

Pensioenen

De stichting is aangesloten bij het bedrijfspensioenfonds BPL (Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw). Deelname aan het BPL is verplicht gesteld in de Raam-CAO Bos en Natuur waaronder stichting Landschap Noord-Holland valt. De opbouw van de pensioenaanspraken wordt steeds in het betreffende kalenderjaar voldaan door middel van (tenminste) kostendekkende premiebetalingen. De pensioenregeling is een middelloonregeling met- voor zowel actieve als inactieve deelnemers - voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslagverlening is afhankelijk van het beleggingsrendement. De jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken in 2024 was 1,788% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise (ad. € 15.816). Het pensioengevend salaris is gemaximeerd op € 71.628.

De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds op basis van de dekkingsgraad en de verwachte rendementen.

Voor werknemers met een pensioengevend salaris boven het maximum van € 71.628 is de excedent regeling van het Nationale Nederlanden van toepassing (tot maximaal € 125.000).

De dekkingsgraad van het BPL bedraagt per 31 december 2024 volgens opgave van het fonds 115,2%, de beleidsdekkingsgraad (dat is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste 12 maanden) is 117,6%.

De pensioenen zijn in januari 2024 met 4,2% verhoogd.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de geldmiddelen die gedurende het boekjaar beschikbaar zijn gekomen en in het benutten van die geldmiddelen in hetzelfde boekjaar. Voorts is het kasstroomoverzicht opgesteld op basis van de indirecte methode, waarbij kasstromen uit hoofde van de interest zijn gerangschikt onder de kasstromen uit operationele activiteiten. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en de vlottende effecten.

Toelichting op de balans		
Immateriële vaste activa		
	Licenties	Totaal
	€	€
Stand per 1 januari:	34	34
	34	34
Aanschaffingen	11	11
Afschrijvingen	26	26
Stand per 31 december	19	19
Cumulatieve aanschaffingswaarde	543	543
Cumulatieve afschrijvingen en overige waarde-		-
verminderingen per 31 december	524	524
Stand per 31 december	19	19
Materiële vaste activa		
	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Gebouwen, machines en installaties en overige materiële vaste activa	4.460	4.104
Activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen	658	635
	5.118	4.739
Terreinen en gronden, natuurterreinen		
<u>Verwervingen boekjaar:</u>	€	
Callantsoog	734	
Spanbroek	511	
	1.245	
<u>Financiering aankopen</u>		
Afwaarderingssubsidie	1.067	
Eigen bijdrage ten laste van bestemmingsfonds	81	
Eigen bijdrage ten laste van bestemmingsreserve	97	
	1.245	
	-	

Toelichting op de balans

Gebouwen, machines en installaties en overige materiële vaste activa

	Gebouwen	Machines en Installaties	Overige materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari:	2.178	1.291	635	4.104
	2.178	1.291	635	4.104
Aanschaffingen	523	383	148	1.054
Desinvesteringen	-	-	-	-
Afschrijvingen	214	293	191	698
Stand per 31 december	2.487	1.381	592	4.460
Cumulatieve aanschaffingswaarde	4.575	3.264	2.014	9.853
Cumulatieve afschrijvingen en overige waarde- verminderingen per 31 december	2.088	1.883	1.422	5.393
Stand per 31 december	2.487	1.381	592	4.460

De overige materiële vaste activa bestaan uit kantoorinventaris, hardware, vervoermiddelen en overige bedrijfsmiddelen. Onder de machines en installaties vallen ook boten.

Vastgoedbeleggingen

	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	-	620
Aanschaffingen	-	-
Desinvesteringen	-	620
Stand per 31 december	-	-

Activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen

	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	635	105
Aanschaffingen	38	635
Desinvesteringen	15	105
Afschrijvingen	-	-
Stand per 31 december	658	635

Financiële vaste activa	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Afgekochte landinrichtingsrente	3	9
Verstrekte hypotheek	184	184
	<u>187</u>	<u>193</u>

Toelichting op de balans		
	€	€
Afgekochte landinrichtingsrente	393	
2006 ontvangen subsidie	196-	
		197
Cumulatieve afschrijvingen		188-
Stand per 1 januari		9
Afkopen / vermeerderingen		-
Afschrijvingen		6
Stand per 31 december		3
<i>Verstrekte hypotheek</i>		
	2025	2024
	€	€
Stand per 1 januari	184	-
Toevoeging	-	189
	184	189
Aflossing	-	5
Stand per 31 december	184	184
De hypotheek is verstrekt op 18 juli 2024.		
Het onderpand betreft een stolpboerderij met stalling, berging, schuren en erf.		
De looptijd van deze hyptheek is 30 jaar en eindigt op 18 juli 2054.		
Er wordt een rente berekend van 3,25% per jaar en deze wordt voldaan in maandelijkse termijnen.		
Aflossing vindt plaats aan het einde van de looptijd. Tussentijdse vrijwillige (gedeeltelijke) aflossing van de hoofdsom door de schuldenaar is te allen tijde toegestaan.		
Voorraden		
De voorraad betreft de natuurgids.		
Vorderingen en overlopende activa		
	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Beheersubsidie Rijk en Provincie	2.785	2.785
Debiteuren	729	885
Aankoopsubsidie Provincie	3.417	3.352
Onderhanden projecten	3.719	2.343
Postcode Loterij	1.125	1.125
Projectsubsidie Rijk en Provincie	171	122
Omzetbelasting	-	-
Overige vorderingen en vooruitbetaalde posten	510	547
	12.456	11.159
De activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor directe aanwending in het kader van de doelstelling.		
Met betrekking tot de beheersubsidie Rijk en Provincie betreft in 2025 het gehele bedrag € 2.785 het subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer, onderdeel Natuurbeheer. Over 2024 was hiervoor eenzelfde vordering opgenomen.		
De aankoopsubsidie betreft de geschatte toewijzing voor diverse in 2025 en in eerdere jaren aangekochte percelen.		
Het gaat met name om de subsidie in het kader van de functieverandering van een agrarische bestemming naar natuur.		
In 20265 ontvangen we via LandschappenNL een bijdrage uit de Loterijkomsten uit 2025.		

Toelichting op de balans

De projectsubsidie Rijk en provincie ultimo 2025 betreft de subsidie uit het project Betrekken bij Groen.

Onderhanden projecten

Het saldo onderhanden projecten bestaat uit een debetsaldo van € 3.719 (2024 € 2.343) en een creditsaldo van € 2.890 (2024: € 3.476).

Het debetsaldo bestaat uit vooruitbetaalde kosten voor de projecten:
Van stinzenplant tot Borgbloumkes (€ 56), SPUK Hydrologisch herstel IVOT & Westzaan (€ 62), Programma Natuur 2022 (€ 69), Vossenraster Amstelmeer, Wij & Wadvogels fase 2 (€ 76), N2000 herstelmaatregelen 2.0 (€ 161), VIPNL 12,5% landelijke coördinatie, comm en ondersteuning (€ 176), Uitvoeringsfase liniedijken (€ 181), N2000 Rimpelroosbestrijding Noordduinen (€ 275), SKNL Nauernase Venen (€ 443), Realisatie Zandpolder 4 (€ 853) en Eilanden Amstelmeer, Wij & Wadvogels (€ 934).
Het restant van het debetsaldo bestaat uit meerdere projecten met saldi lager dan € 45.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

Continuïteitsreserve

Het verloop van deze post is als volgt:

	Stand per 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31 december
	€	€	€	€
Bestemmingsreserve beheer gebieden	602	434	-	1.036

Bestemmingsreserves

Het verloop van deze posten is als volgt:

	Stand per 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31 december	
	€	€	€	€	
Bestemmingsreserve beheer gebieden	1.261	6	108	1.159	
Bestemmingsreserves doelbesteding					
Guurtje Koster grond- aankoopreserve	1.362	127		1.489	
Onderzoek en nestbescherming Tapuit in de duinen	6		6	-	
Project huis Leyduin	19		19	-	
Cultuurhistorische elementen	67	19	8	78	
Soortenbeheer	107		106	1	
Innovatie	71		-	71	
Communicatie en educatie	347		32	315	
Aankoop natuurterreinen en gebiedontwikkeling	2.440		904	1.536	
Terreinbeheer (non-cyclisch)	159		-	159	
Groot- onderhoud vastgoed	399	152	518	33	
Nalatenschappen, nader te labelen	457	20	382	95	
Beheer en monitoring Zandpolder	40		9	31	
	5.474	318	1.984	3.808	
Totalen bestemmingsreserves	6.735	324	2.092	-	4.967

Toelichting op de balans				
Bestemmingsfonds (door derden bepaald)				
Het bestemmingsfonds (door derden bepaald) wordt gevormd door giften die zijn ontvangen naar aanleiding van acties onder de beschermers met een specifiek doel en door een bijdrage van de Postcode Loterij.				
	Stand per 1 januari	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31 december
	€	€	€	€
Plan Rietzanger nabij Heiloo	38	-	-	38
Aankoop en inrichting natuurterreinen	1.696	285	64	1.917
Lezersactie Grondfonds inrichting Zandpolder	54	2	14	42
Grondfonds Revolving Nature Fund EgeriaDo	199	-	199	-
Strijkmolens	11	-	3	8
Razende Bol	17	-	17	-
Amstelmeer	-	17	-	17
Fonds Boerenlandvogels	105	54	15	144
Lezersactie excursieboot Eilandspolder	11	-	6	5
Immelien Kramer fonds	89	-	43	46
Van der Laan-Bakker fonds	171	-	27	144
Ammerlaan-Beuken fonds	21	-	16	5
Jobotanfonds	23	-	23	-
Rietschermen Eendekooi van der Eng	16	-	-	16
Weilanden rond de Eendenkooi van der Eng	13	-	-	13
Beukenlaan Vinkenduin	62	-	2	60
Excursieboot Ilperveld	97	-	21	76
Onderzoek en aanschaf waterlogger Landje van Geijssel	5	-	5	-
Brug Eendenkooi van der Eng	22	-	4	18
Vernieuwen weidemolen Ilperveld	19	-	19	-
Kerkemeertje Eilandspolder experience	4	-	-	4
Peilverhoging Lage Hoek	23	-	1	22
Overherstel Middelpolder	12	-	7	5
Aanschaf pomp fort K'IJK	5	-	5	-
Erfgoedfonds	23	7	11	19
Projectgelden communicatie Gebieden	40	-	34	6
Grondfonds Eilandspolder	55	-	-	55
Opschonen amfibieënpoelen	-	59	39	20
Schenking Het Die aankoop en inrichting	-	102	-	102
Schenking Het Die herinrichtingsmaatregelen	-	18	-	18
Ravioli 2017 Fonds	-	25	25	-
AnPi Fonds	-	23	-	23
Fonds Grondaankoop	-	50	-	50
Natuur in Opmeer	-	3	-	3
Beheer Zandpolder 6	-	5	-	5
Fonds onderhoud natuurgebieden	-	1	-	1
	2.831	651	600	- 2.882

Voorzieningen

	2025	2024
	€	€
Voorziening groot onderhoud	133	-
Voorziening jubileumuitkeringen	31	27
Voorziening langdurig zieke medewerkers	135	222
	299	249

Toelichting op de balans

Voorzieningen

	Groot Onderhoud	Jubileum Uitkeringen	Langdurig zieke medewerkers	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari	-	24	222	246
Dotatie boekjaar	133	9	42	184
Onttrekking boekjaar	-	2	129	131
Stand per 31 december	133	31	135	299

Schulden op de lange termijn

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Leningen	2.141	153
VGG schikking	1.693	1.650
	3.834	1.803

VGG Schikking

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking circa € 77 miljoen storten in een door de VGG op te richten Fonds. Met de middelen in het Fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen. In het boekjaar 2024 is reeds € 40 miljoen gestort. Per 31 december 2024 is derhalve nog € 37 miljoen te betalen. Het deel van de Stichting is € 1.542 De Tweede betaling ad € 37 miljoen wordt voorafgaand aan de betaling geïndexeerd met 'CPI alle huishoudens' tegen peildatum 1 januari 2023 met een maximum indexatie van 3,5% per jaar. De indexering wordt jaarlijks bepaald en toegevoegd aan de schuld aan de schuld. Per 31 december 2025 is het indexeringsdeel voor de Stichting € 151. De Tweede betaling moet uiterlijk 1 januari 2032 zijn voldaan.

Leningen

	Lineaire lening Groenfonds 851.869.020	Annuitaire lening Groenfonds 851.826.020	Annuitaire lening Groenfonds 851.826.021	Hypothecaire lening Groenfonds 852.886.001	Totaal
	€	€	€		€
Stand per 1 januari	139	20	5	-	164
Toevoeging boekjaar	-	-	-	2.000	2.000
	139	20	5	2.000	2.164
Aflossing boekjaar	11	1	-	-	12
	128	19	5	2.000	2.152
Aflossingsverplichting < 1 jaar	11	-	-	-	11
Stand per 31 december	117	19	5	2.000	2.141

Percentage rente 2024

2,80%	5,40%	5,40%	zie uitleg
-------	-------	-------	------------

De lineaire lening is aangegaan ter financiering van de restauratie Juffershuis te Vogelenzang. Tevens is dit object verpand t.b.v. deze lening. De looptijd van de lening bij het Groenfonds (851.869.020) is 10 jaar. Deze lening is gestart op 12-06-2017 en heeft per balansdatum nog een looptijd van 1,5 jaar.

De looptijd van de leningen bij het Groenfonds (851.826.020 en 851.826.021) zijn 30 jaar. De leningen zijn gestart per 10-06-2015 en hebben per balansdatum nog een looptijd van 19 jaar.

De hypothecaire lening met nummer 852.886.001 is aangegaan als overbrugging, zodat de mogelijkheid tot aankoop van natuurgrond gegarandeert blijft in tijden van verminderde liquiditeit. Als zekerheid zijn 5 onderliggende objecten verstrekt. Het Nationaal Groenfonds stelt de rente vast op basis van het 1-maands EURIBOR tarief, verhoogd met een tarief van 2,65%. De lening is gestart op 01-01-2025 en eindigt op 31-12-2030. De Stichting is voornemens om in 2026 € 1.000 op deze lening af te lossen.

Toelichting op de balans

Schulden op de korte termijn

	31-12-2025	31-12-2024
	€	€
Crediteuren	2.121	310
Omzetbelasting	112	126
Pensioenpremies	173	149
Loonheffing en sociale verzekeringspremies	162	154
Onderhanden projecten	2.910	3.476
Vooruit ontvangen posten	171	1.054
Investeringssubsidies Rijk en Provincie	66	64
Vakantiegeld- en dagenreservering	482	457
Subsidie Landschapselementenregeling en soortenbescherming	76	76
Aflossingsverplichting < 1 jaar	11	11
Overige kortlopende schulden	468	597
	6.752	6.474

Crediteuren
Het verhoogde crediteurensaldo ten opzichte van voorgaand jaar is deels te verklaren (€ 827) door leverancierskosten van een groot subsidieproject bij de afdeling Natuurlijke Zaken, onderdeel Gebiedsontwikkeling. Daarnaast lopen binnen de Natuurlijke Zaken diverse subsidieprojecten onder de noemer VIPNL, waardoor er een crediteurensaldo uitstaat van minimaal € 545.

Vooruit ontvangen posten
Onder de vooruitontvangen posten per ultimo 2024 heeft een bedrag van bedrag van € 916 betrekking op 2 grote projecten, die in 2025 van start zijn gegaan.

Onderhanden projecten
Het saldo onderhanden projecten bestaat uit een debetsaldo van € 3.719 (2024 € 2.343) en een creditsaldo van € 2.890 (2024: € 3.476).

Het creditsaldo bestaat uit vooruit ontvangen bedragen voor onder andere de projecten: Oeverherstel Ronde Hoep (€ 48), Programma HCW (€ 53), Programma Natuur fase 2 (€ 61), IBP VP (€ 234), VIPNL Natte teelten (€373), VIPNL Veenmosteelt NH (€ 386), VIPNL Weide en Water (€ 593), VIPNL Veen aan Zee (€ 643)

Niet in de balans opgenomen activa

Inzake de schikking VGG
Indien de Stichting onverhoopt in de toekomst toch nog subsidies en/of rente daarover moeten terugbetalen, dan kan zij onder bepaalde omstandigheden aanspraak maken op terugbetaling van (een deel van) het door de Stichting aan het Fonds betaalde bedrag. Voor die situatie heeft het Fonds zekerheid gesteld aan de Stichting in de vorm van de toekomstige vestiging van een pandrecht ten behoeve van de Stichting voor maximaal € 1.542 plus indexering op grond van het CBS indexcijfer 'CPI alle huishoudens', reeks 2015=100. Er geldt een maximale indexering van 3,5% per jaar.

Baten uit nalatenschappen worden verwerkt in het verslagjaar waarin de akte van verdeling, dan wel als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording is ontvangen. Er is in 2026 een voorschot ontvangen van € 1.100 voor een nalatenschap die reeds in 2025 was aangemeld.

Toelichting op de balans

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het totaal van niet in de balans opgenomen verplichtingen betreffende de huur en leasecontracten bedraagt € 1.340. Een bedrag van € 474 heeft betrekking op 2026, waarvan € 13 betrekking heeft op leasecontracten. De leasecontracten hebben betrekking op de kopieerapparaten en lopen door tot 2028 (€ 14).

De huurovereenkomsten hebben betrekking op de diverse locaties binnen de Stichting.

De centrale locatie in Heiloo, genaamd de "Plataan" loopt tot maart 2029, met een opzegtermijn van 24 maanden. De verplichting gedurende de looptijd, rekening houdend met de opzegtermijn, bedraagt € 474.

Het huurcontract van het kantoor en de schuur van Inrichting & Beheer in Uitgeest loopt vanaf juli 2023 tot en met juli 2033. De gehele verplichting met betrekking tot dit huurcontract gedurende de looptijd is € 694. Hier is geen rekening gehouden met indexatie.

Het kantoor van het gebied Wadden & Duinen, genaamd de "Helderse Vallei"(onbepaalde tijd) heeft een opzegtermijn van 6 maanden.

De toegezegde projectsubsidies en de hieruit voortvloeiende verplichtingen zijn niet in de balans verwerkt.

Toelichting op staat van baten en lasten

Baten van particulieren	2019	2020
Verhuur van gemeentelijke gebouwen	78.600	78.600
Verhuur van gemeentelijke landbouwgrond	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke recreatie- en sportvelden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke parkeerplaatsen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke accommodaties	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke kantoorruimte	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke werkplaatsen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke opslagruimte	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke magazijnen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke kantoren	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke woonruimten	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke winkels	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke eetgelegenheden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke recreatievoorzieningen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke sportvoorzieningen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke cultuurvoorzieningen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke openbare ruimte	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke groenruimte	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke waterkeringen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke dijkren	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke oeverwerken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke bruggen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke tunnels	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke fietspaden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke voetpaden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke openbaar vervoer	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke buslijnen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke tramlijnen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke metrolijnen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke snelwegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke provinciale wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke regionale wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke lokale wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke landbouwgronden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke bosland	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke natuurreservaten	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke nationale parken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke Europese parken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke wereldparken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke biosfeerparken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke UNESCO werelderfgoed	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke Natura 2000 gebieden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde landschappen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde dorpen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde steden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde kernen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde buurtschappen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde boerderijen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde molens	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde windmolencomplexen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde vestingdelen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde militaire gebouwen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde oorlogsmusea	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde schiedmonumenten	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde kunstmonumenten	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde bouwwerken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde tuinen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde parken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde stadsparken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde landschapsparken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde recreatiegebieden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde sportgebieden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde cultuurgebieden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde openbare ruimtes	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde groenruimtes	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde waterkeringen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde dijken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde oeverwerken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde bruggen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde tunnels	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde fietspaden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde voetpaden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde openbaar vervoer	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde buslijnen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde tramlijnen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde metrolijnen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde snelwegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde provinciale wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde regionale wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde lokale wegen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde landbouwgronden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde bosland	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde natuurreservaten	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde nationale parken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde Europese parken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde wereldparken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde biosfeerparken	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde UNESCO werelderfgoed	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde Natura 2000 gebieden	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde beschermde landschappen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde beschermde dorpen	1.000	1.000
Verhuur van gemeentelijke beschermde beschermde steden	1.000	1.000

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
Bijdragen beschermers	1.022	1.050	1.037
Giften	798	355	752
Nalatenschappen	578	25	1.294
Inkomsten publieksactiviteiten	72	46	63
	2.470	1.476	3.146

Het aantal beschermers bedraagt ultimo boekjaar 2025 30.846 (2024: 31.272)
De gemiddelde bijdrage in 2025 bedraagt € 33,13, per beschermer (2024: € 33,36)

De ontvangen giften zijn samengesteld uit de opbrengsten die zijn ontvangen naar aanleiding van acties onder de beschermers met een specifiek doel en overige giften.

Baten van bedrijven

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Projectbijdragen van derden			33
Bijdragen vrienden LNH	50	55	44
	50	55	77

Baten van loterijorganisaties

Sinds 1997 deelt het samenwerkingsverband LandschappenNL als beneficiër in de opbrengsten uit de Postcode Loterij. De LandschappenNL verdeelt deze opbrengsten gelijkmatig over de twaalf provinciale landschappen en de Landschaps-beherende organisaties. In het verslagjaar heeft Stichting Landschap Noord-Holland € 1.250 (2024: € 1.125) toegezegd gekregen.

Baten van subsidies van overheden

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Exploitatiesubsidie Provincie Noord-Holland	658	435	608
Beheersubsidie/SNL	2.785	2.785	2.785
	<u>3.443</u>	<u>3.220</u>	<u>3.393</u>
Subsidies van diverse overheden voor projecten	5.402	7.247	494
	<u>5.402</u>	<u>7.247</u>	<u>494</u>
	<u>8.845</u>	<u>10.467</u>	<u>3.887</u>

Toelichting op staat van baten en lasten

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten of diensten

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Brutowinst	186	574	295-
Inkomsten beheer eigen terreinen	1.032	990	887
	1.218	1.564	592

Brutowinst

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Netto-omzet	5.275	5.377	7.533
Wijzigingen in onderhanden projecten	-	-	-
Som der bedrijfsopbrengsten	5.275	5.377	7.533
Kostprijs omzet (inclusief lonen en salarissen)	5.089	4.803	7.828
Bruto bedrijfsresultaat	186	574	295-

Inkomsten beheer eigen terreinen

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Huren en pachten	1.032	990	887
Beheervergoedingen van derden	-	-	-
	<u>1.032</u>	<u>990</u>	<u>887</u>

Overige baten

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
	€	€	€
Overige baten	246	308	746
	246	308	746

Toelichting lastenverdeling							
	Doelstelling				Totaal	Begroot	Totaal
					2025	2025	2024
Lasten	Duurzaam beheer	Maat- schappe- lijke ver- antering	Eigen fondsen- werving	Beheer en Admini- stratie			
	€	€	€	€	€	€	€
Aankopen en verwervingen	1.188	-	-	-	1.188	-	976
Uitbesteed werk	10.086	72	31	-	10.189	9.133	7.663
Publiciteit en communicatie	5	219	178	0	402	400	398
Personeelskosten	5.767	797	41	810	7.415	7.470	7.284
Huisvestingskosten	475	36	14	43	567	526	528
Kantoor- en ICT kosten	638	134	83	5	860	749	709
Afschrijving en rente	736	9	3	61	810	699	683
Machines en materiaalverbruik	450	1	0	11	462	395	421
Verzekeringen en belastingen	136	0	0	23	159	161	165
Overige kosten	233	4	2	174	412	240	293
	19.713	1.271	354	1.127	22.464	19.773	19.120

VGG schikking
Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen hebben in het kader van de schikking circa € 77 miljoen gestort in een door de VGG op te richten fonds. Met de middelen in het Fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen.

	2025	2024
Duurzaam beheer		
- Gebieden, Betrekken bij Groen, Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk	24,0	25,1
- Natuurlijke Zaken	51,6	47,0
Maatschappelijke verankering	6,5	6,6
Eigen fondsenwerving	3,5	2,5
Beheer en Administratie	10,9	10,1
Totaal	96,5	91,3

Personeelskosten	Werkelijk	Begroot	Werkelijk
	2025	2025	2024
	€	€	€
Lonen en salarissen	5.369	5.433	5.185
Sociale lasten	929	1.014	851
Pensioenlasten	770	750	675
Overige personeelskosten	347	269	573
	<u>7.415</u>	<u>7.466</u>	<u>7.284</u>

Vennootschapsbelasting

Vanaf het jaar 2023 is de Stichting voor een deel van haar activiteiten Vpb-plichtig verklaard. Tot en met 2025 leveren de berekeningen cumulatief een fiscaal verlies op van € 615. Vooralsnog is de verwachting dat er niet op kortere termijn fiscale winst wordt gemaakt.

(bedragen in euro's)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld conform de volgende op de door Stichting van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT- maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor de Stichting is € 246.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband. (resp. € 36.900. en € 24.600.)

De Stichting wordt geleid door een algemeen directeur. Deze is eindverantwoordelijk voor het beleid en de realisatie van de doelstellingen. De directie ontving hiervoor een beloning conform cao. In het kader van de toepassing van de WNT worden de gegevens openbaar gemaakt van de volgende functionarissen: (NB er zijn geen onverschuldigde bedragen)

	Gegevens 2025	Gegevens 2024
Naam	B. Rüter	B. Rüter
Functie	Directeur	Directeur

Aard	onbepaalde tijd	onbepaalde tijd
Uren	37	37
Parttime percentage	100%	100%
Startdatum dit boekjaar	1-1-2025	1-1-2024
Einddatum dit boekjaar	31-12-2025	31-12-2024
aantal maanden werkzaam	12	12

<i>Jaarinkomen bruto</i>		
Loon/salaris	110.403	105.736
Vakantiegeld	8.616	8.367
<i>Totaal jaarinkomen</i>	119.019	114.103
<i>Overige vergoedingen</i>		
Belaste vergoedingen/bijtellingsen	1.533	1.764
Pensioenlasten werkgeversdeel	21.130	19.077

Individueel WNT-maximum	246.000	233.000
-------------------------	---------	---------

Individueel WNT-maximum

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Stichting mede de ‘Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties’ zoals onder andere vereist voor CBF erkenning. De BSD score is 465

Nadere toelichting staat in het Jaarverslag onder 3.8.2 Bezoldigingsbeleid Directie, Raad van Toezicht en medewerkers.

Toelichting op staat van baten en lasten

Bezoldiging Raad van Toezicht

De raad van Toezicht heeft zijn activiteiten onbezoldigd verricht.
Er zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt aan bestuurder en toezichthouders.

Gegevens 2025

Naam	L. Kohsiek	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Voorzitter
Naam	V. Dalm	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Lid
Naam	R. Dral	Duur dienstverband Functie	01/1 - 31/12 Lid
Naam	J. Huisman	Duur dienstverband Functie	01/01 - 12/11 Lid
Naam	J. Propitius	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Lid
Naam	F. Ruiten	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Lid
Naam	C. Smit	Duur dienstverband Functie	12/11 - 31/12 Lid

Gegevens 2024

Naam	L. Kohsiek	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Voorzitter
Naam	V. Dalm	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Lid
Naam	R. Dral	Duur dienstverband Functie	01/1 - 31/12 Lid
Naam	J. Huisman	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Lid
Naam	J. Propitius	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Lid
Naam	F. Ruiten	Duur dienstverband Functie	01/01 - 31/12 Lid

Toelichting op staat van baten en lasten

Doelbestedingspercentage, kostenpercentage fondsenwerving en kostenpercentage beheer en administratie

	Werkelijk 2025	Begroot 2025	Werkelijk 2024
Bestedingen aan doelstellingen / totale baten	99,1%	92,4%	111,3%
Bestedingen aan doelstellingen / totale lasten	93,4%	92,5%	92,0%
Kosten eigen fondsenwerving / baten eigen fondsenwerving	14,3%	28,3%	9,8%
Kosten beheer en administratie / totale lasten	5,0%	5,4%	6,6%
Wervingskosten / totale lasten	1,6%	2,1%	1,4%
Wervingskosten / totale baten	1,7%	2,1%	1,6%

Ondertekening:

Bestuur: Heiloo, juni 2026

Bas Rüter, directeur

Raad van Toezicht:

Luc Kohsiek, voorzitter :

Vera Dalm :

Rosemarijn Dral :

Hanneke Propitius :

Fred Ruiten :

Cees-Jan Smit :

Overige gegevens

Controle verklaring van de onafhankelijke accountant
(Zie bijlage)

Viervlek / Foto: Hanneke de Boer

Bijlagen

Overzicht Natuurterreinen

Totaal terreinen in eigendom, erfpacht of langjarig beheer: 5.446,7 hectare.

Oppervlakte eigen terreinen in eigendom of erfpacht in hectaren	Totaal per 31-12-2025 (in hectare)
Alkmaardermeer	121,1
Alverna	12,9
Amstelmeer	43,7
Balgzand	759,0
Balgzandpolder	9,2
Batterij en Spaarnwouderveen	9,4
Bedijkte boezem	10,0
Bennebroekbos	9,1
Benningbroek	13,6
Bosje van Broekens	0,2
Braakpolder / Maantjesland	20,4
Buitenhuiserbraak	1,7
De Koekoek	0,4
De Laaik	2,2
De Liede	3,8

Duinen van de Noordkop	490,6
Eendenkooi Oudesluis	32,3
Eendenkooi Stokman	29,3
Eendenkooi 't Zand	60,3
Eendenkooi Van der Eng	18,6
Egmond Binnen	4,9
Eilandspolder	369,7
Enge Wormer	3,5
Fischer's Weid	1,5
Fort Krommeniedijk	6,6
Fort St. Aagtendijk	8,9
Fort Veldhuis	9,0
Fort Zuidwijkermeer	7,3
Groene Driehoek Assum	8,5
Harderwijk	3,9
Heitje van Katham	7,8
Het Die	133,2
Holendrechtterpolder	13,5
Huisduinerpolder	3,9
Ilperveld	650,0
Kerkepolder Wognum	13,9
Kolk van Dussen	48,7
Krengenbos	4,8
Kronenburg	2,6
Kruiszwijn	34,3
Lage Hoek	53,9
Land van Ien / Schardam / Scharwoude	0,4

Land van Koster	46,2
Leekerlanden	6,5
Lekermeer	2,3
Leyduin	110,4
Liniedijken	37,5
Lunetten	3,6
Mariëndal	61,3
Marquette / Noorderveld	11,9
Middelpolder	69,5
Naaldenveld	13,5
Natuurgebied Uithoorn	49,7
Nauernase venen	16,7
Nieuw Land van Stam	1,4
Nollen Den Helder	17,0
Nollenland Abbestede / Zandpolder	55,3
Oosteinderpoel	32,7
Oosterbos	19,3
Oosterveld	56,2
Opmeerder Wuiver	16,1
Overige terreinen	3,8
Overplaats	19,1
Poelpolder	0,3
Polder Berkmeer	39,6
Polder Westerveer	73,1
Rietlandje Katwoude	0,6
Ronde Hoep	165,4
Rustenburg	6,6

Sluisbraak	0,2
Strengweg	1,8
Suyderbraeck	1,8
Terreinen Schoorl	1,3
Twiskerandgebied	30,8
Verbindingszone Zijpe	3,1
Vogeleiland	5,5
Waardkanaal	16,8
Waterberging Braakpolder Zuid	9,3
Waterberging Draaiweid	12,0
Waterberging Hensbroek	9,2
Waterberging Opperdoes / De Skoot	8,5
Waterberging Twisk / Oostermare	36,2
Waterberging Wadwere / Kolk van Dussen	12,7
Waterberging Zijpermolen erfpacht	6,9
Weelpolder	50,2
Weideveld	20,6
Weijenbus en Vroonmeer	110,9
Wildrijk	17,2
Zeerijdsdijkje	37,7
Zuiderveen	36,9
Zuurvenspolder	4,8
Totaal in hectare	4.468,9

Oppervlakte terreinen van derden in beheer bij LNH	Totaal per 31-12-2025 (in hectare)
d.m.v. pacht- c.q. gebruiksovereenkomsten	
Waardkanaal	15,3
Waterberging Hensbroek	3,8
Waterberging Braakpolder Zuid	7,6
Balgzand	24,1
Liniedijken	3,2
t Laeg	0,0
Amstelmeer	5,9
Middelpolder	3,8
Totaal in hectare	63,9
d.m.v. langjarige beheer opdrachten	
Gemeente Amsterdam - Bretten	99,2
Gemeente Heemskerk	26,8
Gemeente Beverwijk	65,8
Gemeente Zaanstad	222,0
Razende Bol	500,0
Totaal in hectare	913,9

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Landschap Noord-Holland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Stichting Landschap Noord-Holland te Heiloo gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Landschap Noord-Holland op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2025;
2. de staat van baten en lasten over 2025; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Landschap Noord-Holland zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Tureluur / Foto: Hans Brinks

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Was getekend te Sliedrecht, 16 juni 2026.

WITh Accountants B.V.
W.G. Oosterom MSc RA

